

อุปกรณ์ประกอบการสอน จากการได้พบและฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า ส่งผลให้สตรีทั้ง ๖ ท่าน ได้บรรลุธรรมทั้งหมด

พระมหาจรัญ ญาณจารี (จอกสมุท)^{๕๕} ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทัตตนาธร” ผลการวิจัยพบว่า ๑.วิธีที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการเผยแผ่มีหลากหลายวิธีด้วยกันโดยพระองค์ทรงเลือกใช้ตามความเหมาะสม ตามสถานการณ์ ตามเหตุปัจจัย ตามกำลังสติปัญญา ตามความพร้อมของผู้ฟัง แต่ที่พบบ่อยพระพุทธองค์ทรงใช้วิธีดังนี้คือ แบบสนทนา เป็นฝ่ายถามนำผู้สนทนาเพื่อให้เข้าสู่ความเข้าใจหลักธรรม แบบบรรยาย ใช้ในการประชุมใหญ่ในการแสดงธรรมะแบบตอบปัญหา เป็นวิธีการที่ทรงใช้เมื่อมีผู้มาถามปัญหาความสงสัยข้องใจต่างๆ ๒.บทบาทการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทัตตนาธร มี ๒ ด้าน คือ ๑) การเผยแผ่ในวัด โดยมีประเพณีเป็นสื่อกลาง ในการแสดงธรรมแก่ประชาชนของท่าน ในวันธัมมัสสวนะ (วันพระ) วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๒) การเผยแผ่นอกวัด สามารถเผยแผ่ธรรมะในสถานที่ต่างๆ ภายนอกวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ไปสนทนาธรรม เทศนาธรรม บรรยายธรรม และปาฐกถาธรรม ตามหน่วยงานราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของสังคม

พระมหาภาณุวิชญ์ ปณฺญาปโชโต (บุญค้อย)^{๕๖} ได้ทำวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีการบำบัดรักษาโรคทางใจ” ผลการวิจัยพบว่า พุทธวิธีการบำบัดรักษาโรคที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้น พอสรุปได้ดังนี้

๑. การใช้สมุนไพรรักษาที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก หมวดเภสัชขันธกะ ซึ่งได้กล่าวถึงสมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ พร้อมทั้งสรรพคุณในการรักษาโรคไว้เป็นอย่างดี

๒.การใช้พลาณภาพเป็นวิธีการรักษาโดยอาศัยพุทธานุภาพ ของพระพุทธเจ้า ในการรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคต่าง ๆ

๓. การใช้ธรรมโอสธ เป็นการบำบัดรักษาโรคโดยการใช้หลักธรรมะ หลักการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ป่วยนั้นเกิดความเข้มแข็งจิตใจ เบิกบานใจ และมีกำลังในการต่อสู้กับโรคร้ายต่าง ๆ ได้หลักพุทธธรรมที่ถูกนำมาใช้ในการบำบัดรักษาโรคทางใจนั้น ส่วนใหญ่เป็นหลักธรรมที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาที่นำไปใช้เพื่อละคลายจากความยึดมั่นถือมั่นและนำไปสู่การบรรลุมรรค ผล นิพพาน

^{๕๕} พระมหาจรัญ ญาณจารี (จอกสมุท), “บทบาทการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทัตตนาธร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๕๖} พระมหาภาณุวิชญ์ ปณฺญาปโชโต (บุญค้อย), “พุทธวิธีการบำบัดรักษาโรคทางใจ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

โดยเฉพาะหมวดธรรมที่รู้จักกันดี ได้แก่ โปธิปักขิยธรรม ๓๗ สัณญญา ๑๐ ไตรลักษณ์ พระรัตนตรัย อนัตตา และ หลักธรรม เป็นต้น การประยุกต์ใช้พุทธวิธีการบำบัดรักษาโรคทางใจได้ถูกนำมาใช้โดย พระสงฆ์ไทย เช่น พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) หลวงพ่อพุทธทาสภิกขุ พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธมฺโม) ซึ่งพระเถระทั้งสามรูปที่ยกมานี้ล้วนเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำหลักพุทธวิธีการบำบัดรักษาโรคทางใจมาประยุกต์ใช้กับคนป่วยในสังคมไทยปัจจุบัน และยังได้ประยุกต์หลักพุทธวิธีการบำบัดรักษาเข้ากับการแพทย์สมัยใหม่ได้เป็นอย่างดีโดยยึดหลัก ๓ ประการ ดังนี้

๑. ยึดหลักพระธรรมวินัย เป็นวิธีการรักษาตามที่ปรากฏในพระธรรมวินัย ด้วยการให้สมุณโพรโบราณประยุกต์ใช้กับการแพทย์สมัยใหม่ในการรักษา

๒. ยึดหลักเกณฑ์ของธรรมชาติ เป็นวิธีการบำบัดรักษาด้วยวิธีการไม่ฝืนกฎธรรมชาติ เช่น เมื่อรู้ว่าโรคนั้นรักษาไม่หายก็จะไม่ฝืนรักษา แต่จะปล่อยให้เป็นไปตามกฎธรรมชาติโดยมองว่าความตายใคร ๆ ก็หนีไม่พ้นล้วนต้องเจอกันทุกคน

๓. การยึดหลักธรรม หรือธรรมโอสธ เป็นวิธีการรักษาด้วยการนำหลักธรรมมาใช้ในการบำบัดรักษาเยียวยาผู้ป่วย เช่น โภชณัง ๗ สัณญญา ๑๐ หลักความไม่ประมาท หลักของการปฏิบัติ และการให้ผู้ป่วยมีสติ เพื่อให้ผู้ป่วยเกิดกำลังใจต่อสู้กับโรคร้ายต่าง ๆ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ป่วยอีกด้วย

พระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีร์ วิสุทโธ/ตันโห)^{๕๗} ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुล” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระพุทธศาสนา และเพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुลการวิจัยครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า การสอนในทางพระพุทธศาสนามี ๓ ลักษณะ คือ แบบร้อยกรองแบบร้อยแก้ว และแบบร้อยแก้วผสมร้อยกรอง การสอนมี ๓ ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา มีสาระสำคัญ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา การสอนของพระพุทธเจ้า มีจุดมุ่งหมาย คือ การสร้างประโยชน์ ความเกื้อกูล และความสุขแก่พหุชน และเกื้อกูลต่อสังคมโลกพุทธวิธีการสอนพระราहुลสรุปได้ดังนี้ ๑. ในวัยเด็กทรงใช้วิธี การสอนแบบอุปมาอุปไมย พระองค์ทรงเปรียบเทียบและใช้อุปกรณ์การสอน คือน้ำและภาชนะที่พระองค์ใช้ล้างพระบาทพระองค์ทรงแสดงเป็นขั้นตอนที่ละเอียดจนเห็นโทษของการกล่าวเท็จ ๒. ในวัยรุ่นทรงใช้ การสอนแบบโยนิโสมนสิการ พระพุทธองค์จะชี้ให้พระราहुลเถระ รู้จักคิด อย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ทำให้พระราहुลเถระเกิดปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ๓. ในวัยหนุ่มทรงใช้การสอนตามหลักไตรสิกขา พระองค์ทรงชี้แนะในการปฏิบัติและเปิดโอกาสให้พระราहुลได้ปฏิบัติ แล้วพิจารณาผลการปฏิบัตินั้นให้เห็นประโยชน์ คุณโทษตามความเป็นจริงด้วยตนเอง และการสอนแบบอานาปานสติพระองค์ทรงชี้แนะ

^{๕๗} พระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีร์ วิสุทโธ/ตันโห), “การศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ให้พระราหุลเถระใช้สติกำหนดพิจารณาอารมณ์ที่เป็นปรมาตม์ คือกำหนดรูปนามเป็นอารมณ์จะเห็นได้ว่าพระราหุลเถระบรรลุนิพพานด้วยการฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าตามลำดับ ตรัสสอนเรื่องการสำรวมกาย วาจา และใจ เพื่อให้พื้นฐานของการทำกรรมดีทุกอย่างทรงตรัสสอนเรื่องกฎไตรลักษณ์เพื่อให้รู้เท่าถึงกฎธรรมชาติที่ว่าทุกสิ่งมีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เมื่ออายุ ๒๐ ปีเมื่อพระองค์พิจารณาเห็นว่าปัญญาของพระราหุลเถระแก่กล้าแล้วจึงตรัสให้เร่งทำที่สุดแห่งทุกข์ให้ได้ จนบรรลุนิพพานในพรรษาแรกของการเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาได้รับเอตทัคคะทางเป็นผู้ใคร่ต่อการศึกษาศึกษาได้ปฏิบัติศาสนกิจตามสมควรจึงปรินิพพาน ณ. ภพดาวดึงส์

สรุปได้ว่า วิธีการอบรมสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่นำมาใช้อบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ประกอบไปด้วยพุทธวิธีการมีการแสดงธรรม สนทนา การให้คำปรึกษา การตอบปัญหาข้อข้องใจ และ มีการวางกฎระเบียบ เพื่อให้พื้นฐานของการทำกรรมดีทุกอย่างพุทธองค์ทรงตรัสสอนเพื่อเป็นแนวทางให้พุทธบริษัทปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์คือ พระนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุด

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัด

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัด ปรากฏว่ามีผู้ทำการ ศึกษาวิจัยไว้หลายท่าน ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้คัดสรรผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัด นำเสนอ ดังนี้

พระครูวิสุทธาจารย์นันทคุณ, (สุรศักดิ์ วิสุทธาจารย์) ^{๕๘} ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า

๑. การบริหารจัดการวัดของคณะสงฆ์ ในยุคสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ผู้บริหารคณะสงฆ์ย่อมมีการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี บูรณาการด้วยหลักพุทธธรรมนำการบริหาร/การปกครองไปพร้อมกับความเจริญ และมีกฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ มาเกื้อกูลพระธรรมวินัย โดยเฉพาะการบริหาร/การปกครองวัดมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากสมัยก่อนมาก เช่น ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการมีรูปแบบที่ปฏิบัติชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบแนวคิดและวิธีการในการบริหารจัดการวัด ถือว่ามีส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการให้องค์กรคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นผู้นำในการบริหาร/การปกครองวัดและคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบันนี้ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถความเสียสละ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยจริยาวัตรข้อปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับของคณะสงฆ์และสังคมโดยรวม และที่สำคัญจะต้องเป็นนักปกครองที่มีความซื่อสัตย์ยุติธรรมต้องเว้นจากความมีอคติทั้งปวง ตั้งมั่นในหลักพรหมวิหาร

^{๕๘} พระครูวิสุทธาจารย์นันทคุณ, (สุรศักดิ์ วิสุทธาจารย์) “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา,” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ธรรมเป็นแกนหลักของการบริหาร/การปกครองอยู่เสมอ วัดในซึ่งเป็นฐานรากอันสำคัญของคณะสงฆ์ และพระพุทธศาสนาก็จะเกิดความมั่นคง นั้นย่อมส่งผลให้พระพุทธศาสนามีความเจริญมั่นคง

๒. การบริหารจัดการวัดขององค์กรคณะสงฆ์ภาค ๑๕ มีประเด็นสำคัญ ๗ ประการ ได้แก่ด้านระบบและรูปแบบในการบริหารจัดการวัด ปัญหาด้านผู้นำในการบริหารจัดการวัด ด้านการจัดบุคลากรในการบริหารจัดการวัด ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการวัด ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการบริหารจัดการวัด ด้านสภาพแวดล้อมโบราณวัตถุ/พุทธศิลป์/อาคารสถานที่/ภูมิทัศน์ ธรรมชาติ และปัญหาความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานของรัฐ อันเป็นปัญหาที่สำคัญใหญ่หลวงสำหรับวัดและคณะสงฆ์ในภาค ๑๕

๓. การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ภาค ๑๕ ในการบริหารกิจการงานคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการปกครอง ๒) ด้านการศาสนศึกษา ๓) ด้านการเผยแผ่ ๔) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๕) ด้านการสาธารณูปการ และ ๖) ด้านการสาธารณสงเคราะห์แบบ๕M ได้แก่ (๑) บุคคล (M๑ : Man) (๒) เงิน (M๒ : Money) (๓) วัสดุอุปกรณ์ (M๓ : materials) (๔) การจัดการ (M๔ : management) และ (๕) คุณธรรม (M๕ : Moral) เป็นการบริหารจัดการวัดที่เหมาะสมดังงามมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของพระภิกษุสามเณรภายในวัดเป็นสำคัญ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้นซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่าง ๆ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้นำเบื้องต้นนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ กำหนดนโยบายและบริหารบุคลากรในองค์กรให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากร จำเป็นจะต้องมีความสามัคคีและทำงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างผู้นำและผู้ตาม เจ้าอาวาสนั้น มีภารกิจการบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามภารกิจของคณะสงฆ์ ๖ ด้านคือ ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์เจ้าอาวาส ที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะตัวมีภาวะผู้นำ มีกระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งมีการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์พร้อมในด้านพระธรรมวินัย จะส่งผลโดยตรงต่อศรัทธาความเชื่อถือของพุทธศาสนิกชน ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติศาสนกิจทุกอย่างบรรลุตามวัตถุประสงค์โดยง่าย เจ้าอาวาสจึงต้องมีการกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการวัดในทุก ๆ ด้านโดยให้พระภิกษุสามเณรในวัดทุกรูปได้ศึกษาและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกรมการศาสนา กล่าวว่า การบริหารวัด คือการปกครองบังคับบัญชากำกับดูแล แนะนำ สั่งสอนภิกษุสงฆ์ สามเณร และฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้อยู่ในศีลธรรมอันดีและดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของวัด ให้สำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูงสุด เจ้าอาวาสจึงต้องมีการกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อการบริหาร

จัดการวัดทุกด้าน โดยให้พระภิกษุสามเณรในวัดทุกรูปได้ศึกษาและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารจัดการวัดที่ดีมีคุณภาพจึงเป็นหลักทำให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคงยั่งยืนสืบต่อไป

พระปลัดวรญาณ อคฺคฺวชิโร^{๕๔} ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนากการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์” การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนต้นแบบ ๒) เพื่อศึกษาหลักการ วิธีการและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนากการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์ และ ๓) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และนำเสนอวัดกรรมองค์ความรู้ใหม่การพัฒนากการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุค โลกาภิวัตน์ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับการวิจัยนี้เป็นการศึกษาในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) รวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ และจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามและแบบประเมินผลการทดลองปฏิบัติ วิเคราะห์หาข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์ความแปรผัน ผลการวิจัยพบว่า

๑) สภาพปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนต้นแบบ พบว่าด้านบุคลากร อดีตเจ้าอาวาสเป็นผู้นำเชิงปัจเจกชนสั่งการเพียงรูปเดียวและมีภาวะผู้นำสูง สร้างอัตลักษณ์ให้กับวัดโดยดำเนินโครงการตามทักษะความสามารถเพียงด้านเดียวจนปรากฏผลชัดเจน เจ้าอาวาสรูปใหม่ซึ่งบริหารจัดการวัดต่อมาไม่สามารถสืบสานอัตลักษณ์เดิมไว้ได้ และพระภิกษุผู้อุปสมบทใหม่ขาดระเบียบวินัยของพระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งการขาดแคลน ศาสนทายาทสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา และกิจการคณะสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ขาดทักษะการศึกษาซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดำเนินการอย่างต้งรับ ด้านการร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน ขาดการประสานความเข้าใจสำหรับแต่ละโครงการที่วัดดำเนินการ

๒) หลักการบริหารตามแนวพุทธศาสนาสามารถสรุปได้ ๓ ประการ คือ หลักการครองตนครองคน และครองงาน รวมทั้งหลักพระวินัยช่วยให้การบริหารวัดดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีงามและควรส่งเสริมอาคาริยวินัย กรอบควบคุมวิถีชีวิต แนวทางประพฤติปฏิบัติสำหรับคฤหัสถ์ให้เกิดขึ้นในชุมชน และทฤษฎีที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนากการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์คือ

^{๕๔} พระปลัดวรญาณ อคฺคฺวชิโร, “การพัฒนากการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ทฤษฎี POLC ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำจูงใจ และการควบคุม สำหรับวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์ประกอบด้วย การทบทวนพันธกิจ การวางแผน การดำเนินการพัฒนา การติดตามและการประเมินผล

๓) ความเป็นไปได้ในการพัฒนาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์ต้องอาศัยองค์ประกอบ ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านบุคลากร ด้านเทคนิค ด้านสังคม และด้านประชากรชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วยรูปแบบ GT Model ที่เกี่ยวเนื่องกัน ๕ ส่วน ประกอบด้วย ๑) ขยับปัญญาก่อนจึงย่นเขื่อนกาย คือ การสำรวจรวบรวมความคิดเห็นและข้อมูลเพื่อประเมินสภาพของวัดและชุมชนก่อนเลือกแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ๒) ยิ่งให้ยิ่งได้ คือ การประกาศเจตนารมณ์ของวัดที่จะดำเนินการ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อชุมชน ๓) ฝนตกใส่ตุ่ม คือ การสำรวจความรู้พื้นฐานของชุมชน การจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดเก็บบันทึกความรู้ที่จัดตั้งแหล่งเรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์ ๔) กลุ่มกัลยาณมิตรคิดถูก คือ การสร้างภาคีเครือข่าย ในการทำงานให้เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างวัดกับชุมชน และระหว่างวัดกับองค์กรต่างๆ ๕) ต้องสุขก่อนจึงสำเร็จ คือการส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านจิตใจให้บุคคลมีปัญญา คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ไม่เสพบริโภควัตถุเกินสมควร และมีความภาคภูมิใจในพื้นฐานความเป็นมาของชุมชนตนเอง

พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมโก)^{๖๐} ได้ทำวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรคการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี (๓) เพื่อเสนอกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) คือ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ๓๔๑ รูปจากแบบสอบถามของบุคลากร คือพระสังฆาธิการในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมานการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒๑ รูป/คนและจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๐ รูป/คน ในการทำ (Focus Group) ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

^{๖๐} พระครูสุนทรวัชรกิจ (บุญธรรม ธมฺมโก), “กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

งานเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรีวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้านการวางแผน การสรรหา การพัฒนาและการธำรงรักษา มีกลยุทธ์ คือ กระบวนการของการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแผนทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละงาน การนำไปปฏิบัติให้เกิดผลด้วยการจัดทำเป็นเอกสารที่ระบุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และกลยุทธ์ด้านต่างๆ ในการดำเนินงานขององค์กรหนึ่งๆเป็นเครื่องมือในการประสานงานและกำกับติดตามการดำเนินงานในส่วนต่างๆขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางและจังหวะที่สอดคล้องกันซึ่งจัดทำขึ้นจากกาวิเคราะห์สภาพการณ์ภายนอกและภายในองค์กรเพื่อคาดคะเนแนวโน้มของสถานการณ์และกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้สอดคล้องเหมาะสมกับแนวโน้มของสถานการณ์จุดมุ่งหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ทางกลยุทธ์ขององค์กร นโยบายต่างๆ ที่สำคัญ แผนงานหลักและแผนงานอื่นๆ ที่จะนำมาปฏิบัติ มาบูรณาการเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงสอดคล้องกับหลักการบริหารขององค์กร เพื่อให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. สภาพกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี ที่เป็นอย่างนั้น คณะสงฆ์ได้นำกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ตลอดจนถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี เพื่อส่งเสริมการสร้างทรัพยากรบุคคล คือพระสังฆาธิการ ผู้เป็นศาสนทายาทสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในอนาคต นอกจากนั้น ปัญหาอุปสรรคการจัดการที่ไม่เหมาะสมกับกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี มีสาเหตุสำคัญมาจากวิสัยทัศน์ที่ไม่ชัดเจน พันธกิจไม่เหมาะสมกระบวนการจัดการภายในคณะสงฆ์ไม่ชัดเจน เช่น การวางแผน (planning) การสรรหา (recruiting)การพัฒนา (development) และการธำรงรักษา (Maintaining) เป็นต้น

๓. กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ของคณะสงฆ์จังหวัดเพชรบุรี คือ การใช้กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณค่าเพื่อเป็นการรักษาบุคลากรที่มีค่าให้คณะสงฆ์รู้จักคุณค่าของกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์นำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นกลยุทธ์การวางแผนงานต่างๆที่เกี่ยวกับงานด้านทรัพยากรมนุษย์ทั้งหมด ถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแม่แบบที่มีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คณะสงฆ์ เพื่อเตรียมบุคคลให้เหมาะสมกับงานและเวลารวมทั้งพัฒนากำลังคนให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายยังสามารถประเมินกลยุทธ์ทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต พร้อมวิธีการเพื่อให้เกิดความสมดุลกันระหว่างทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันกับทรัพยากรมนุษย์ในอนาคตการพยากรณ์ความต้องการเพื่อให้สอดคล้อง

กับตำแหน่งที่ว่างในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้วย จึงนำเสนอกลยุทธ์ดังนี้

๓.๑ กลยุทธ์ด้านการวางแผน มีวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้ทรัพยากรมีความรู้ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นจนสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกันพร้อมที่จะรับผิดชอบงานตำแหน่งสูงขึ้นเพื่อให้องค์กรสัมฤทธิ์ผล

๓.๒ กลยุทธ์ด้านการสรรหา การคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานหรือรับตำแหน่งในหน้าที่ต่างๆ มีสรรหาจากคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงาน การกำหนดการสรรหาทรัพยากรมนุษย์โดยให้ยึดหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง เพื่อจะได้นำไปสู่ขั้นตอนที่มีคุณภาพ

๓.๓ กลยุทธ์ด้านการพัฒนา มีความเชื่อมั่นว่าจะต้องเปลี่ยนจากการพัฒนาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ไปสู่การพัฒนาทัศนคติ แรงจูงใจ และอุปนิสัยเพื่อให้คนหาความรู้เอง พัฒนาทักษะด้วยตัวเองรวมถึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามทัศนคติที่เปลี่ยนไป

๓.๔ กลยุทธ์ด้านการธำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีของคณะสงฆ์ จะทำให้เกิดความรัก ความผูกพันความนับถือ การร่วมมือร่วมใจ ความจงรักภักดี และความสำเร็จในงานของคณะสงฆ์ การปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์

พระมหาคุณ จินดาพันธ์^{๒๑} ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ ระดับอำเภอและระดับตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมาก ๓ ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิเคราะห์นโยบาย รองลงมาคือ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์และน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการสารสนเทศส่วนสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบล ที่มีอายุพรรษาน้อยกว่า ๒๕ พรรษา กับพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบล ที่มีอายุพรรษา ๒๕ พรรษาขึ้นไป โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบล ที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งน้อยกว่า ๑๐ ปีกับพระสังฆาธิการระดับ

^{๒๑} พระมหาคุณ จินดาพันธ์, “การศึกษาสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๗).

อำเภอและระดับตำบล ที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ๑๐ ปีขึ้นไป โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่าง กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พระครูปลัดกิตติวัฒน์ (คชา ปญฺญารโ)^{๒๒} ได้ทำวิจัยเรื่อง "การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม" ผลการศึกษาพบว่า (๑) ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษา สงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน อยู่ในระดับมากทุกด้าน (๒) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนชนต่อการบริหารจัดการวัดเขาช่องพรานจังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ ประสบการณ์ในการเข้าวัดที่ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (๓) ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี ปัญหาในการบริหารจัดการวัดได้แก่ ปัญหาเรื่องการขาดทรัพยากรของวัดหรือบุคลากรหรือทีมงานในการทำปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ในงานทั้ง ๖ ด้าน นั้นมีข้อจำกัดเพราะวัดพื้นที่กว้างขวางมาก ตลอดจนการบริหารจัดการวัดยังผูกขาดอยู่กับเจ้าอาวาสเพียงรูปเดียว ทำให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะควรมีการเพิ่มทรัพยากรหรือบุคลากรที่สำคัญและมีคุณภาพ ตลอดทั้งสร้างทีมงานในการทำหน้าที่ในงานด้านต่างๆ ควรจัดระบบระเบียบกระจายงานกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคลากรที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเหมาะสม การบริหารจัดการวัดเขาช่องพรานก็จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและวางแผนกันทำงานอย่างเป็นระบบด้านการศึกษาสงเคราะห์การบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐ และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียนการกุศลของวัดและสถานศึกษาของชุมชนเพื่ออนุเคราะห์ประชาชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๘ รองลงมา คือ การอุปถัมภ์สนับสนุนช่วยเหลือการก่อสร้างอาคารเรียน/ห้องเรียน/และอุปกรณ์การศึกษาแก่โรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ และการสนับสนุนทุนการศึกษาสงเคราะห์ทุกระดับแก่คนในชุมชนและการอุดหนุนอนุเคราะห์ทุนการศึกษาแก่ผู้ยากไร้เฉพาะบุคคล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ (๔) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

^{๒๒} พระครูปลัดกิตติวัฒน์ (คชา ปญฺญารโ), “การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

การบริหารจัดการวัดเขาช่องพรานจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๘ และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมในการอบรมปฏิบัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ รองลงมา คือ การอบรมพระภิกษุสามเณรและคนในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม ศีลจรรยาวัตรประเพณีอันดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๐ และการจัดกิจกรรม/เทศนาอบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่ประชาชนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญต่างๆของไทย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๕ (๕) ด้านการสาธารณูปการ การบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ การพัฒนาบริเวณวัดให้มีความสงบร่มรื่นสะอาด มีป้ายบอกสถานที่ต่างๆ และระบบรักษาความปลอดภัยในวัด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ รองลงมา คือ การอำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ต่าง ๆ ของวัดในการจัดกิจกรรมต่างๆ แก่ชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๔ และการบำรุงรักษาและอนุรักษ์เสนาสนะสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในวัดให้คงรูปแบบตามศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและความเป็นไทยค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒

พระครูพินิตสุตาคม (สมพงษ์ สุตาคม) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการของเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม”^{๖๓} ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์และกรรมการวัด ต่อการบริหารจัดการของ เจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า การบริหารจัดการของเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๒ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษา สงเคราะห์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์พบว่า พระสงฆ์และกรรมการวัด มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์และกรรมการวัด ต่อการบริหารจัดการของเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ในภาพรวม พระสงฆ์และกรรมการวัดมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันตามสถานภาพพระสงฆ์ด้านอายุพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษา

^{๖๓} พระครูพินิตสุตาคม (สมพงษ์ สุตาคม), “การบริหารจัดการของเจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ทางธรรมสถานภาพกรรมการวัด ด้าน อายุ และวุฒิการศึกษาสามัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระณัฐพล ฐิตธมโม^{๖๔} (ปราบพินาศ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารวัดโดยการ ประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานครวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานครและศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์ในเขตธนบุรีทั้งหมดจำนวน ๒๗๐ รูป ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือตัวแปรต้น การทดสอบค่าเอฟ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test/One-way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปและกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านการศาสนศึกษา ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้านการปกครอง การเปรียบเทียบพบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามพรรษาและวุฒิการศึกษาบาลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีที่มีอายุ วุฒิการศึกษา วุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวัดตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

^{๖๔} พระณัฐพล ฐิตธมโม (ปราบพินาศ), “การบริหารวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

พระสมุห์สนทยา มหัพพะโล (มณีนัน)^{๒๕} ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๔ และมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการปกครอง ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านการปกครอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปกครองในวัดเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์กฎหมายมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๑ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความเข้าใจจุดประสงค์ของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎหมายมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม ที่มีลักษณะของการบูรณาการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเกื้อกูลพระธรรมวินัย มีความสอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้

๒. ด้านการศาสนศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านการศาสนศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๒ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สวดมนต์ธรรม เปรียญธรรม ในระดับต่างๆ ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๙ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล จึงให้การยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นกำลังใจในการพัฒนาความรู้ของตนต่อไป

๓. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านการศึกษาสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ได้สงเคราะห์การศึกษาเป็นรายบุคคล โดยเป็นไปตามกุศลเจตนาของตนที่มีกำลังและสามารถจะจัดทำได้ ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาตามที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ นั่นเอง

๔. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๖ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเผยแผ่ธรรมะโดยจัดให้มีการเทศน์ การบรรยายธรรม และจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม คือ ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการที่จะนำพระ

^{๒๕} พระสมุห์สนทยา มหัพพะโล (มณีนัน), “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี,” *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปสู่ประชาชนหรือการเผยแผ่นี้เอง ดังนั้น พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีการนอกเหนือจากความรู้ด้านหลักพุทธธรรม จึงจะสามารถทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

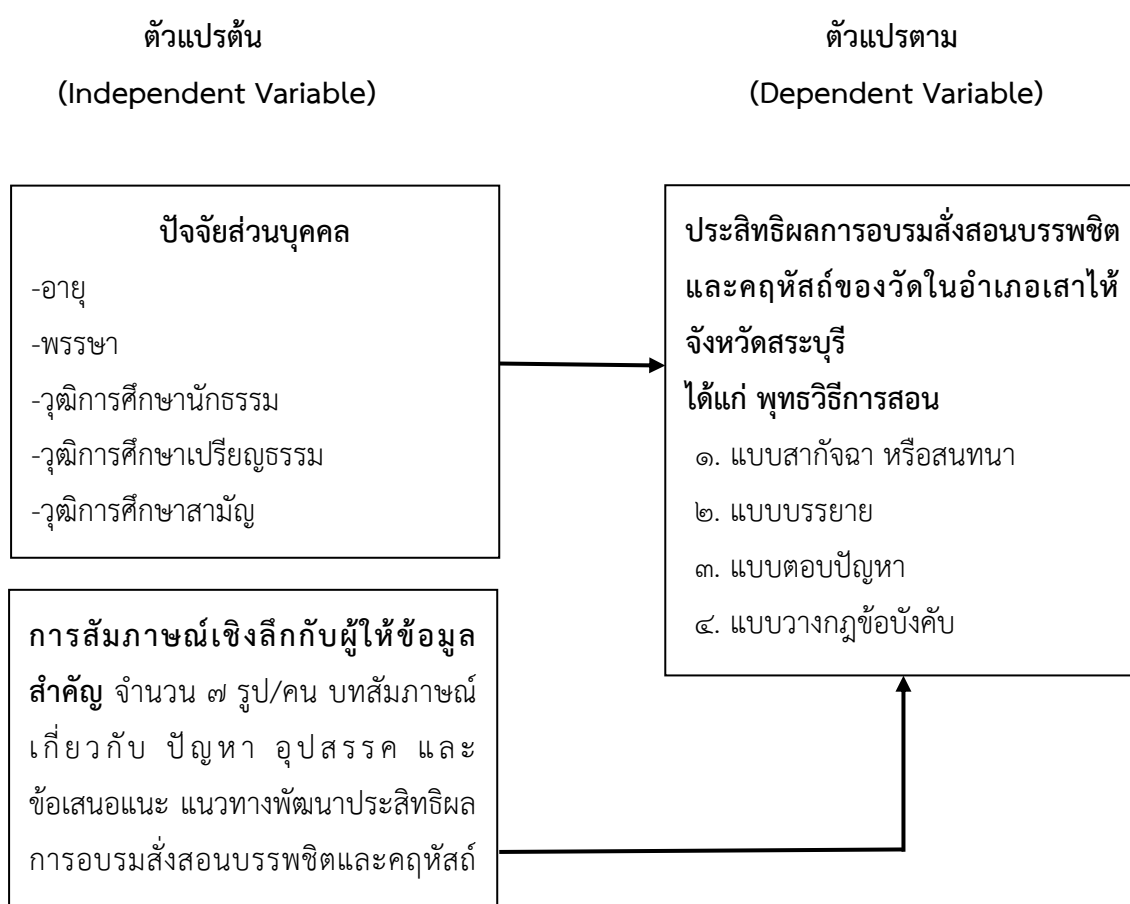
สรุปได้ว่า การจัดการบริหารจัดการวัด เจ้าอาวาสจึงต้องมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการวัดในทุก ๆ ด้านโดยให้พระภิกษุสามเณรในวัดทุกรูปได้ศึกษาและปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ ให้เกิดประสิทธิภาพ การบริหารวัด คือการปกครองบังคับบัญชากำกับดูแล แนะนำ สั่งสอนภิกษุสงฆ์ สามเณร และฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้อยู่ในศีลธรรมอันดี และดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของวัด ให้สำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพสูงสุด เจ้าอาวาสจึงต้องมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการวัดทุกด้าน การบริหารจัดการวัดที่ดีมีคุณภาพจึงเป็นหลักทำให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคงยั่งยืนสืบต่อไป

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดกรอบแนวคิด การวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และวุฒิการศึกษาสามัญ และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ ท่าน เกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิด/ทฤษฎีพุทธวิธีการสอน

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้ รูปแบบการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์” จังหวัดสระบุรี

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี” “เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล”

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑) ประชากร (Population) ได้แก่ พระสงฆ์ ในอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี โดยมีกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง/ประชากร ทั้งสิ้น ๒๔๑ รูป ใน ๓๙ วัด^๑

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากจำนวนพระสงฆ์ ๑๕๐ รูปที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane ^๒ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 ประชากรทั้งหมด ๒๔๑ รูป เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{241}{1 + 241(0.05)^2}$$

$$n = \frac{241}{1 + 0.6025}$$

$$n = \frac{241}{1.603}$$

$$n = 150$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๑๕๐ รูป

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้นตอน (Multi Random Sampling) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้^๓

^๑ สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเส้าไห้, ระเบียบวาระการประชุมของคณะสงฆ์อำเภอเส้าไห้, อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ครั้งที่ ๑๑/๑๑/๒๕๖๐.

^๒ Taro Yamane, Elementary Sampling Theory. Englewood Cliffs, (New jersey : Prentice-Hall, 1967), p.258.

^๓ สุรพล สุยะพรหม และสุทธธวัช ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้าที่ ๑๐๘ - ๑๐๙.

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้พระสงฆ์ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เป็นระดับในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบลพระสงฆ์ ในพื้นที่ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี รวม ๑๕๐ รูป รายละเอียดดังตารางที่ ๑ จำนวนประชากร ในพื้นที่อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี แสดงได้ในตารางดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ตำบลท่าช้าง	๓๐ รูป	๒๑ รูป
ตำบลบ้านยาง	๒๙ รูป	๒๑ รูป
ตำบลม่วงงาม	๒๔ รูป	๒๑ รูป
ตำบลพระยาทต	๒๔ รูป	๒๑ รูป
ตำบลสวนดอกไม้	๔๗ รูป	๒๒ รูป
ตำบลเสาไห้	๔๐ รูป	๒๒ รูป
ตำบลหัวปลวก	๔๑ รูป	๒๒ รูป
รวม ๗ ตำบล	๒๔๑ รูป	๑๕๐ รูป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ รูป/คน ได้แก่

๑. พระวิสุทธิโสภณ	ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอเสนาให้
๒. พระครูสังวรกิจประยุต	ตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอเสนาให้
๓. พระปลัดสุริยันต์ สิริวงโณ	ตำแหน่งเจ้าคณะตำบลห้วยปลวก
๔. พระครูสุธีปริยัตยาทร	ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสมุหประดิษฐาราม
๕. นายสมเดช มุสิกชาติ	ตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย
๖. นายบรรจบ ภิรมยา	ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล ตำบลห้วยปลวก
๗. นายวิชัย มีเจตนา	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๒ ตำบลห้วยปลวก

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๓.๑ แบบสอบถาม

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘) รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะเครื่องมือ

๑) เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตาม อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิก่อนการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน ดังนี้^๔

๕	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
๓	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
๒	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
๑	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีลักษณะเป็นปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

๒) เชิงคุณภาพ

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

^๔ ชูติระ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

การหาค่าคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรีกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรีกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน มีดังนี้

๑. พระปลัดระพิน พุทธิสารโร ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. อาจารย์ ดร. รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ผ.ศ. ดร. อนุวัต กระสังข์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. อาจารย์ ดร. ยุทธนา ประณีต อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานในลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ พระสงฆ์ ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๕ ซึ่งหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ ๐.๙๑๑

^๕ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๑๙๑.

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจาก พระสงฆ์ ในพื้นที่ทำการวิจัย

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล กับ พระสงฆ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๕๐ ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๑๕๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมโดยแยกออกเป็นประเด็นเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำมาสังเคราะห์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาประสิทธิภาพการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๖ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐	หมายความว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙	หมายความว่า	มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙	หมายความว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙	หมายความว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙	หมายความว่า	น้อยที่สุด

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F - test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยการจัดระบบเนื้อหาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วทำการแปลผลเป็นความเรียง

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียงเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

^๖ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้
เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพระสงฆ์ จำนวน ๑๕๐ รูป เพื่อหาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ว่าอยู่ในระดับใด และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นเจ้าคณะผู้ปกครองและผู้บริหารทางบ้านเมือง จำนวน ๗ รูป/คน เพื่อเสนอแนะทางในการพัฒนาประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยมีดังนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางในประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งในส่วนของ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ได้ปรากฏผลดังรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๑๕๐)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. อายุ		
๒๐ – ๓๐ ปี	๒๙	๑๙.๓
๓๑ – ๔๐ ปี	๒๓	๑๕.๓
๔๑ ขึ้นไปปี	๙๘	๖๕.๓
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐
๒. พรรษา		
ต่ำกว่า ๕ พรรษา	๔๘	๓๒.๐
๕ – ๑๐ พรรษา	๒๙	๑๙.๓
๑๑ พรรษาขึ้นไป	๗๓	๔๘.๗
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐
๓. วุฒิการศึกษาสามัญ		
ประถมศึกษา	๕๙	๓๙.๓
มัธยมศึกษา	๗๐	๔๖.๗
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๒๑	๑๔.๐
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐
๔. วุฒิการศึกษานักธรรม		
ไม่มีวุฒินักธรรม	๒๗	๑๘.๐
นักธรรมชั้นตรี	๒๖	๑๗.๓
นักธรรมชั้นโท	๓๕	๒๓.๓
นักธรรมชั้นเอก	๖๒	๔๑.๓
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐
๕. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม		
ไม่มีเปรียญธรรม	๑๒๙	๘๖.๐
ประโยค ๑ - ๒	๕	๓.๓
ป.ธ. ๓ - ๔	๙	๖.๐
ป.ธ. ๕ ขึ้นไป	๗	๔.๗
รวม	๑๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” จำแนกได้ดังนี้

ด้านอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๔๑ ขึ้นไปปีจำนวน ๙๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๓ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓ ตามลำดับ

ด้านพรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่มีพรรษา ๑๑ พรรษาขึ้นไป จำนวน ๗๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยกว่า ๕ พรรษา จำนวน ๔๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๕ - ๑๐ พรรษา จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน ๗๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน ๕๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษานักธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมในระดับนักธรรมชั้นเอกจำนวน ๖๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีนักธรรมชั้นโท จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ และไม่มีวุฒิการศึกษานักธรรม จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐ สุดท้ายพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมในระดับชั้นนักธรรมตรี จำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ ตามลำดับ

ด้านไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน ๑๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมระดับ ป.ธ.๓ - ๔ จำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๐ และ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมระดับ ป.ธ.๕ ขึ้นไป จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิเปรียญธรรม ป.ธ.๑ - ๒ จำนวน ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ ตามลำดับ

๔.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมใน ๔ ด้าน ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) ในตารางที่ ๔.๒ – ๔.๗ ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของ วัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านแบบสากัจฉา	๓.๘๘	๐.๕๐๓	มาก
๒. ด้านแบบบรรยาย	๓.๘๓	๐.๔๙๗	มาก
๓. ด้านแบบตอบปัญหา	๓.๙๘	๐.๔๔๔	มาก
๔. ด้านแบบวางกฎข้อบังคับ	๔.๒๐	๐.๔๘๗	มาก
รวม	๓.๙๗	๐.๔๐๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๙๗ , S.D.= ๐.๔๐๙) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านแบบสากัจฉา ($\bar{X}$ = ๓.๘๘, S.D. = ๐.๕๐๓) ด้านแบบบรรยาย ($\bar{X}$ = ๓.๘๓ , S.D. = ๐.๔๙๗) ด้านแบบตอบปัญหา ($\bar{X}$ = ๓.๙๘, S.D. = ๐.๔๔๔) และด้านแบบวางกฎข้อบังคับ ($\bar{X}$ = ๔.๒๐ , S.D. = ๐.๔๘๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อ
ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้
จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบสากัจฉา

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของ วัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ทำให้เข้าใจในแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน	๓.๙๔	๐.๖๘๘	มาก
๒. ทำให้การอยู่ร่วมกันมีปัญหาน้อยลง	๓.๙๒	๐.๗๔๗	มาก
๓. ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย	๓.๙๖	๐.๖๖๔	มาก
๔. ทำให้พระมีการลงทำวัตรเช้าเย็นเป็นปกติ	๓.๗๖	๐.๗๕๗	มาก
๕. ทำให้เกิดความสามัคคีภายในวัด	๓.๙๖	๐.๗๑๓	มาก
๖. ทำให้เกิดความปรองดองสามัคคีระหว่างวัดกับบ้าน	๓.๘๔	๐.๖๘๖	มาก
๗. ทำให้การประพฤติปฏิบัติหน้าที่อุบาสก อุบาสิกา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย	๓.๗๘	๐.๗๐๓	มาก
๘. ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าวัด	๓.๖๙	๐.๖๗๗	มาก
๙. ทำให้พระสงฆ์เกิดการศึกษาธรรมวินัย	๔.๐๑	๐.๖๗๑	มาก
๑๐. สามารถทำให้พระสงฆ์มีความเข้าใจในธรรมวินัย	๓.๙๗	๐.๖๕๕	มาก
รวม	๓.๘๘	๐.๕๐๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน
บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้านแบบสากัจฉา อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = ๓.๘๘$, S.D. = ๐.๕๐๓) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ อันดับหนึ่ง
คือ ทำให้พระสงฆ์เกิดการศึกษาธรรมวินัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๔.๐๑$, S.D. = ๐.๖๗๑) อันดับสอง
คือ สามารถทำให้พระสงฆ์มีความเข้าใจในธรรมวินัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๙๗$, S.D. = ๐.๖๕๕)
อันดับสามคือ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๙๖$, S.D. =
๐.๖๖๔) และทำให้เกิดความสามัคคีภายในวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๙๖$, S.D. = ๐.๗๑๓) และ
อันดับสุดท้ายคือ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = ๓.๖๙$, S.D. = ๐.๖๗๗)

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ทั่วไปที่มีต่อ
ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัด
สระบุรี ในด้านแบบบรรยาย

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของ วัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ทำให้ผู้ฟังยอมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง	๓.๘๖	๐.๗๑๔	มาก
๒. ทำให้เข้าใจสิ่งที่เคยฟังแล้วแต่ไม่เข้าใจชัดยอมเข้าใจ สิ่งนั้นชัดเจน	๓.๙๒	๐.๖๖๑	มาก
๓. บรรเทาความสงสัยของผู้ฟังที่มีมาแต่แรก	๓.๙๒	๐.๖๒๙	มาก
๔. ทำให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้องชัดเจน	๓.๙๗	๐.๕๙๕	มาก
๕. จิตของผู้ฟังยอมโปร่งใส	๓.๗๙	๐.๖๔๑	มาก
๖. ทำให้ผู้ฟังคล้อยตามจนนำไปปฏิบัติตาม	๓.๗๐	๐.๗๐๒	มาก
๗. ทำให้ผู้ฟังเกิดกำลังใจในการปฏิบัติ	๓.๘๕	๐.๖๓๙	มาก
๘. ทำให้เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๔.๐๙	๐.๖๐๖	มาก
๙. ทำให้ความไม่สบายใจลดลงหรือจิตใจเราดีขึ้น	๓.๖๗	๐.๖๗๒	มาก
๑๐. ทำให้เกิดการปล่อยวางในความเป็น ของไม่เที่ยง	๓.๕๓	๐.๙๑๗	มาก
รวม	๓.๘๓	๐.๔๙๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน
บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้านแบบตอบปัญหาอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}$ =๓.๘๓, S.D.= ๐.๔๙๗) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ อันดับหนึ่งคือ
ทำให้เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๔.๐๙, S.D.= ๐.๖๐๖) อันดับสอง
คือ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้องชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๓.๙๗, S.D.= ๐.๕๙๕) อันดับสามคือ ทำให้
เข้าใจสิ่งที่เคยฟังแล้วแต่ไม่เข้าใจชัดยอมเข้าใจสิ่งนั้นชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๓.๙๒, S.D.= ๐.๖๖๑)
และบรรเทาความสงสัยของผู้ฟังที่มีมาแต่แรก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๓.๙๒, S.D.= ๐.๖๒๙) อันดับ
สุดท้ายคือ ทำให้เกิดการปล่อยวางในความเป็น ของไม่เที่ยง ($\bar{X}$ =๓.๕๓, S.D.= ๐.๙๑๗)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ทั่วไปที่มีต่อ
ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัด
สระบุรี ในด้านแบบตอบปัญหา

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของ วัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ทำให้ผู้ฟังบรรเทาความสงสัย	๓.๙๕	๐.๖๓๘	มาก
๒. ทำให้ผู้ฟังมีความเข้าใจยิ่งขึ้น	๔.๐๑	๐.๖๑๓	มาก
๓. ทำให้เกิดความรู้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	๔.๐๓	๐.๖๖๐	มาก
๔. สามารถแก้ไขปัญหาของผู้ฟัง	๔.๐๕	๐.๕๖๐	มาก
๕. ทำให้ผู้ฟังได้ฟังข้อที่ยังสงสัย	๓.๙๙	๐.๖๑๓	มาก
๖. ทำให้ผู้ฟังมีความเคารพต่อผู้สอน	๔.๐๖	๐.๕๔๖	มาก
๗. ทำให้พระภิกษุสามเณรมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง	๔.๐๕	๐.๕๔๑	มาก
๘. ทำให้เกิดมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ธรรมะ	๓.๘๙	๐.๕๕๐	มาก
๙. ทำให้บรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าใจในคำสั่งสอนทำให้	๔.๐๓	๐.๗๓๔	มาก
๑๐. การตอบข้อสงสัยการทำสมาธิและวิปัสสนาของผู้ฟัง ย่อมเจริญมากขึ้น	๓.๖๙	๐.๗๕๙	มาก
รวม	๓.๙๘	๐.๔๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน
บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ด้านแบบตอบปัญหายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =
๓.๙๘, S.D.= ๐.๔๔๔) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ อันดับหนึ่งคือ ทำ
ให้ผู้ฟังมีความเคารพต่อผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๔.๐๖, S.D.= ๐.๕๔๖) อันดับสองคือ สามารถ
แก้ไขปัญหาของผู้ฟัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๔.๐๕, S.D.= ๐.๕๖๐) และทำให้พระภิกษุสามเณรมีการ
ปฏิบัติที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๔.๐๕, S.D.= ๐.๕๔๑) อันดับสามคือ ทำให้เกิดความรู้แก่
บรรพชิตและคฤหัสถ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๔.๐๓, S.D.= ๐.๖๖๐) และทำให้บรรพชิตและคฤหัสถ์
เข้าใจในคำสั่งสอนทำให้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ =๔.๐๓, S.D.= ๐.๗๓๔) และอันดับสุดท้ายคือ การตอบ
ข้อสงสัยการทำสมาธิและวิปัสสนาของผู้ฟังย่อมเจริญมากขึ้น ($\bar{X}$ =๓.๖๙, S.D.= ๐.๗๕๙)

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ทั่วไปที่มีต่อ
ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้
จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบวางกฎข้อบังคับ

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของ วัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ทำให้การควบคุมดูแลปกครองพระภิกษุสามเณร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย	๔.๔๐	๐.๖๓๕	มาก
๒. ทำให้การปฏิบัติเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน	๔.๓๓	๐.๗๐๐	มาก
๓. ทำให้เกิดศรัทธาแก่ผู้พบเห็น	๔.๓๓	๐.๖๒๙	มาก
๔. ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ	๔.๔๙	๐.๖๓๒	มาก
๕. ทำให้เกิดความสะอาดใจไม่กล้าทำผิดกฎข้อบังคับ	๔.๐๓	๐.๘๔๗	มาก
๖. ทำให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตน	๔.๑๗	๐.๗๒๗	มาก
๗. ทำให้ภิกษุที่อาศัยอยู่ในวัดทำวัตรเช้าเย็น	๓.๙๘	๐.๗๒๘	มาก
๘. ทำให้วัดมีกฎระเบียบ หน้าเข้ามาปฏิบัติ	๔.๒๖	๐.๖๓๙	มาก
๙. ทำให้วัดปลอดจากยาเสพติด	๔.๐๗	๐.๗๒๐	มาก
๑๐. ช่วยให้มีการคัดคนเข้ามาบวชและปฏิบัติ	๓.๙๗	๐.๖๙๙	มาก
รวม	๔.๒๐	๐.๔๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน
บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบวางกฎข้อบังคับอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X}=๔.๒๐$, S.D.= ๐.๔๘๗) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากข้อ อันดับหนึ่ง
คือ ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=๔.๔๙$, S.D.= ๐.๖๓๒) อันดับสองคือ ทำ
ให้การควบคุมดูแลปกครองพระภิกษุสามเณรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=๔.๔๐$,
S.D.= ๐.๖๓๕) อันดับสามคือ ทำให้การปฏิบัติเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=๔.๓๓$,
S.D.= ๐.๗๐๐) และทำให้เกิดศรัทธาแก่ผู้พบเห็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=๔.๓๓$, S.D.= ๐.๖๒๙) และ
อันดับสุดท้ายคือ ทำให้เกิดความสะอาดใจไม่กล้าทำผิดกฎข้อบังคับ ($\bar{X}=๓.๙๗$, S.D.= ๐.๖๙๙)

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ทั่วไปต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ มีอายุต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิต และคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามอายุโดยภาพรวม

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิต และคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านแบบสากัจฉา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๙๕	๒	๐.๒๙๘	๑.๑๘๑	๐.๒๑๐
	ภายในกลุ่ม	๓๗.๐๔๐	๑๔๗	๐.๒๕๒		
	รวม	๓๗.๖๓๕	๑๔๙			
๒. ด้านแบบบรรยาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๒๙	๒	๐.๓๖๔	๑.๔๘๘	๐.๒๒๙
	ภายในกลุ่ม	๓๖.๐๐๒	๑๔๗	๐.๒๔๕		
	รวม	๓๖.๗๓๑	๑๔๙			
๓. ด้านแบบตอบปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๙๗	๒	๐.๓๙๘	๒.๐๔๗	๐.๑๓๓
	ภายในกลุ่ม	๒๘.๖๐๒	๑๔๗	๐.๑๙๕		
	รวม	๒๙.๓๙๙	๑๔๙			
๔. ด้านแบบวางกฎข้อบังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๘๘	๒	๑.๑๙๔	๕.๓๑๕*	๐.๐๐๖
	ภายในกลุ่ม	๓๓.๐๒๑	๑๔๗	๐.๒๒๕		
	รวม	๓๕.๔๐๙	๑๔๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๙๐๕	๒	๐.๔๕๒	๒.๗๖๘	๐.๐๖๖
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๐๒๘	๑๔๗	๐.๑๖๓		
	รวม	๒๔.๙๓๓	๑๔๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ทั่วไปที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรีทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกัน ๑ ด้านคือด้านแบบวางกฎข้อบังคับดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๘

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี
จำแนกตามอายุ ด้านแบบวางกฎข้อบังคับ

(n=๑๕๐)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		๒๐-๓๐ ปี (๒๙ รูป)	๓๑-๔๐ ปี (๒๓ รูป)	๔๑ ปีขึ้นไป (๙๘ รูป)
		๔.๓๗	๔.๓๙	๔.๑๑
๒๐-๓๐ ปี	๔.๓๗		-๐.๐๒	๐.๒๖*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๓๙			๐.๒๘*
๔๑ ปีขึ้นไป	๔.๑๑			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มากกว่าพระสงฆ์ที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป พระสงฆ์ที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มากกว่าพระสงฆ์ที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ มีพรรษาต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ ประสิทธิภาพการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามพรรษา โดยภาพรวม

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิต และคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านแบบสากัจฉา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๙	๒	๐.๖๔	๐.๒๕๒	๐.๗๗๗
	ภายในกลุ่ม	๓๗.๕๐๖	๑๔๗	๐.๒๕๕		
	รวม	๓๗.๖๓๕	๑๔๙			
๒. ด้านแบบบรรยาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๙๕๖	๒	๐.๔๗๘	๑.๙๕๖	๐.๑๔๔
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๗๗๕	๑๔๗	๐.๒๔๓		
	รวม	๓๖.๗๓๑	๑๔๙			
๓. ด้านแบบตอบปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๑๘	๒	๐.๓๕๙	๑.๘๓๙	๐.๑๖๓
	ภายในกลุ่ม	๒๘.๖๘๑	๑๔๗	๐.๑๙๕		
	รวม	๒๙.๓๙๙	๑๔๙			
๔. ด้านแบบวางกฎ ข้อบังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๒๐	๒	๐.๒๖๐	๑.๐๙๖	๐.๓๗๗
	ภายในกลุ่ม	๓๔.๘๘๙	๑๔๗	๐.๒๓๗		
	รวม	๓๕.๔๐๙	๑๔๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๒๑	๒	๐.๒๖๘	๒.๐๔๑	๐.๑๓๕
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๔๑๑	๑๔๗	๐.๐๙๕		
	รวม	๒๔.๙๓๓	๑๔๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกันมีความเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ โดยภาพรวม

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านแบบสากัจฉา	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๙๗	๒	๐.๕๙๘	๒.๔๑๔	๐.๐๙๓
	ภายในกลุ่ม	๓๖.๔๓๘	๑๔๗	๐.๒๔๘		
	รวม	๓๗.๖๓๕	๑๔๙			
๒. ด้านแบบบรรยาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๖๗	๒	๐.๑๘๓	๐.๗๔๑	๐.๔๗๘
	ภายในกลุ่ม	๓๖.๓๖๔	๑๔๗	๐.๒๔๗		
	รวม	๓๖.๗๓๑	๑๔๙			
๓. ด้านแบบตอบปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๑.๓๔๗	๒	๐.๖๗๓	๓.๕๒๙*	๐.๐๓๒
	ภายในกลุ่ม	๒๘.๐๕๒	๑๔๗	๐.๑๙๑		
	รวม	๒๙.๓๙๙	๑๔๙			
๔. ด้านแบบวางกฎข้อบังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๔	๒	๐.๐๖๒	๐.๒๕๙	๐.๗๗๒
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๒๘๕	๑๔๗	๐.๒๔๐		
	รวม	๓๕.๔๐๙	๑๔๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๗๒	๒	๐.๒๘๖	๑.๗๒๗	๐.๑๘๑
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๓๖๐	๑๔๗	๐.๑๖๖		
	รวม	๒๔.๙๓๓	๑๔๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ทั่วไปที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ทั้ง ๔ ด้านแตกต่างกัน ๑ ด้าน คือ ด้านแบบตอบปัญหาดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี
จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านแบบตอบปัญหา

(n=๑๕๐)

วุฒิการศึกษาสามัญ	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษาสามัญ		
		ประถมศึกษา (๕๙ รูป)	มัธยมศึกษา (๗๐ รูป)	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า (๒๑ รูป)
		๔.๐๙	๓.๘๙	๓.๙๕
ประถมศึกษา	๔.๐๙		๐.๒๐*	๐.๑๔
มัธยมศึกษา	๓.๘๙			-๐.๐๖
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๓.๙๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญประถมศึกษา ๕๙ รูป มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มากกว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญมัธยมศึกษา ๗๐ รูป พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญปริญญาตรีหรือสูงกว่า ๒๑ รูป มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มากกว่าพระสงฆ์ที่มีมัธยมศึกษา ๗๐ รูป

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
จำแนกตามวุฒิการศึกษานักธรรม โดยภาพรวม

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิต และคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านแบบสากัจฉา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓๕	๓	๐.๐๗๘	๐.๓๐๖	๐.๘๒๑
	ภายในกลุ่ม	๓๗.๔๐๐	๑๔๖	๐.๒๕๖		
	รวม	๓๗.๖๓๕	๑๔๙			
๒. ด้านแบบบรรยาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๓๑	๓	๐.๑๔๔	๐.๕๗๘	๐.๖๓๐
	ภายในกลุ่ม	๓๖.๓๐๐	๑๔๖	๐.๒๔๙		
	รวม	๓๖.๗๓๑	๑๔๙			
๓. ด้านแบบตอบปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๙๓	๓	๐.๑๓๑	๐.๖๕๙	๐.๕๗๙
	ภายในกลุ่ม	๒๙.๐๐๖	๑๔๖	๐.๑๙๙		
	รวม	๒๙.๓๙๙	๑๔๙			
๔. ด้านแบบวางกฎ ข้อบังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๕๖	๓	๐.๑๑๙	๐.๔๙๔	๐.๖๘๗
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๐๕๔	๑๔๖	๐.๒๔๐		
	รวม	๓๕.๔๐๙	๑๔๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๕	๓	๐.๐๔๒	๐.๒๔๕	๐.๘๖๔
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๘๐๘	๑๔๖	๐.๑๗๐		
	รวม	๒๔.๙๓๓	๑๔๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ทั่วไปที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิผล การอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดขอประสิทธิผล การอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม โดยภาพรวม

(n=๑๕๐)

ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิต และคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านแบบสากัจฉา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๒๘	๓	๐.๐๐๙	๐.๐๓๗	๐.๙๙๐
	ภายในกลุ่ม	๓๗.๖๐๖	๑๔๖	๐.๒๕๘		
	รวม	๓๗.๖๓๕	๑๔๙			
๒. ด้านแบบบรรยาย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๓๙	๓	๐.๑๑๓	๐.๔๕๔	๐.๗๑๕
	ภายในกลุ่ม	๓๖.๓๙๑	๑๔๖	๐.๒๕๙		
	รวม	๓๖.๗๓๑	๑๔๙			
๓. ด้านแบบตอบปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๒๐	๓	๐.๑๔๐	๐.๗๐๕	๐.๕๕๐
	ภายในกลุ่ม	๒๘.๙๗๙	๑๔๖	๐.๑๙๘		
	รวม	๒๙.๓๙๙	๑๔๙			
๔. ด้านแบบวางกข้อ บังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๖๗	๓	๐.๔๘๙	๒.๑๐๔	๐.๑๐๒
	ภายในกลุ่ม	๓๓.๙๔๒	๑๔๖	๐.๒๓๒		
	รวม	๓๕.๔๐๙	๑๔๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓๑	๓	๐.๐๗๗	๐.๔๕๕	๐.๗๑๔
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๗๐๒	๑๔๖	๐.๑๖๙		
	รวม	๒๔.๙๓๓	๑๔๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดพิจิตร ตามสมมติฐาน ๑-๕ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๔ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวแปรทดสอบ	t	F	sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑	อายุ	-	๒.๗๖๘	๐.๐๖๖	-	✓
๒	พรรษา	-	๒.๐๔๑	๐.๑๓๕	-	✓
๓	วุฒิการศึกษาสามัญ	-	๑.๗๒๗	๐.๑๘๑	-	✓
๔	วุฒิการศึกษานักธรรม	-	๐.๒๔๕	๐.๘๖๔	-	✓
๕	วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม	-	๐.๔๕๕	๐.๗๑๔	-	✓

จากตารางที่ ๔.๑๔ สรุปได้ว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (open ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง ตามด้านประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๑๕ – ๔.๑๘

ตารางที่ ๔.๑๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบสากัจฉา

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑) พระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้าอาวาสเป็นผู้มีหน้าที่ในการฝึกอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ควรมีเวลาสนทนากับบรรพชิตและคฤหัสถ์	๗ รูป
การสนทนาควรเน้นหลักธรรมคำสอนการปฏิบัติ	๔ รูป
๓) ควรใช้คำพูดที่เป็นกันเอง น้ำเสียงควรเป็นปกติเพื่อความสบายใจของคู่สนทนา	๒ รูป

จากตารางที่ ๔.๑๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบสากัจฉา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ พระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้าอาวาสเป็นผู้มีหน้าที่ในการฝึกอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ควรมีเวลาสนทนากับบรรพชิตและคฤหัสถ์จำนวน ๗ รูป การสนทนาควรเน้นหลักธรรมคำสอนการปฏิบัติ

จำนวน ๔ รูป ควรใช้คำพูดที่เป็นกันเอง น้ำเสียงควรเป็นปกติเพื่อความสบายใจของคู่สนทนาจำนวน ๒ รูปตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบบรรยาย

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑) ควรมีหลักการสอนที่ดีเพื่อให้ผู้ฟังนำไปประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน	๕ รูป
๒) ควรใช้ภาษาที่ผู้ฟังๆแล้วเข้าใจง่าย	๓ รูป
๓) สอนพอประมาณไม่นานเกินไป หรือรีบสรุปจนขาดความ	๒ รูป

จากตารางที่ ๔.๑๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบบรรยาย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ ควรมีหลักการสอนที่ดีเพื่อให้ผู้ฟังนำไปประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนจำนวน ๕ รูป ควรใช้ภาษาที่ผู้ฟังๆแล้วเข้าใจง่าย จำนวน ๓ รูป สอนพอประมาณไม่นานเกินไป หรือรีบสรุปจนขาดความจำนวน ๒ รูป ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๗ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบตอบปัญหา

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑) ควรมีแนวทางการสอนแบบมีส่วนร่วม คือมีคำถามเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม	๖ รูป
๒) ควรมีแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ผู้ฟังได้เกิดความเชื่อมั่นและความพยายามที่จะนำคำสอนไปประพฤติปฏิบัติตาม	๔ รูป
๓) ควรยกตัวอย่างมาเปรียบเทียบกับให้ผู้ฟังเห็นตาม	๑ รูป

จากตารางที่ ๔.๑๗ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบตอบปัญหา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็น

ดังนี้ ควรมีแนวทางการสอนแบบมีส่วนร่วม คือมีคำถามเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม จำนวน ๖ รูป ควรมีแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ผู้ฟังได้เกิดความเชื่อมั่นและความพยายามที่จะนำคำสอนไปประพฤติปฏิบัติตาม จำนวน ๔ รูป ควรยกตัวอย่างมาเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังเห็นตาม จำนวน ๑ รูป ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบวางกฎข้อบังคับ

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑) เจ้าอาวาสเป็นผู้ออกกฎ ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี	๑๐ รูป
๒) ๒) การบังคับใช้กฎ ควรให้สอดคล้องกับ กฎระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัยด้วยจึงจะดี	๘ รูป
๓) การวางกฎข้อบังคับให้คุณประโยชน์มากแต่ควรมีความพอดี เพื่อความสวยงามของหมู่คณะ	๕ รูป

จากตารางที่ ๔.๑๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบวางกฎข้อบังคับ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นในด้านแบบวางกฎข้อบังคับดังนี้ เจ้าอาวาสเป็นผู้ออกกฎ ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน ๑๐ รูป การบังคับใช้กฎ ควรให้สอดคล้องกับ กฎระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัยด้วยจึงจะดีจำนวน ๘ รูป การวางกฎข้อบังคับให้คุณประโยชน์มากแต่ควรมีความพอดี เพื่อความสวยงามของหมู่คณะ จำนวน ๕ รูป ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (open ended) ผู้วิจัยได้ ทั้ง ๔ ด้าน มีดังนี้

๑.ด้านแบบสากัจฉา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบสากัจฉา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ พระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้าอาวาสเป็นผู้มีหน้าที่ในการฝึกอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ควรมีเวลาสนทนากับบรรพชิตและคฤหัสถ์จำนวน ๗ รูป การสนทนาควรเน้นหลักธรรมคำสอนการปฏิบัติ จำนวน ๔ รูป ควรใช้คำพูดที่เป็นกันเอง น้ำเสียงควรเป็นปกติเพื่อความสบายใจของคู่สนทนาจำนวน ๒ รูปตามลำดับ

๒.ด้านแบบบรรยาย พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบบรรยาย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ ควรมีหลักการสอนที่ดีเพื่อให้ผู้ฟังนำไปประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน จำนวน ๕ รูป ควรใช้ภาษาที่ผู้ฟังๆแล้วเข้าใจง่าย จำนวน ๓ รูป สอนพอประมาณไม่นานเกินไป หรือ รับประทานจนขาดความจำนวน ๒ รูป ตามลำดับ

๓.ด้านแบบตอบปัญหา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบตอบปัญหา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ ควรมีแนวทางการสอนแบบมีส่วนร่วม คือมีคำถามเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการตอบคำถามจำนวน ๖ รูป ควรมีแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ผู้ฟังได้เกิดความเชื่อมั่นและความพยายามที่จะนำคำสอนไปประพฤติปฏิบัติตาม จำนวน ๔ รูป ควรยกตัวอย่างมาเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังเห็นตามจำนวน ๑ รูป ตามลำดับ

๔.ด้านแบบวางกฎข้อบังคับ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบวางกฎข้อบังคับ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นในด้านแบบวางกฎข้อบังคับดังนี้ เจ้าอาวาสเป็นผู้ออกกฎ ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน ๑๐ รูป การบังคับใช้กฎ ควรให้สอดคล้องกับ กฎระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัยด้วยจึงจะดีจำนวน ๘ รูป การวางกฎข้อบังคับให้คุณประโยชน์มากแต่ควรมีความพอดี เพื่อความสวยงามของหมู่คณะ จำนวน ๕ รูป ตามลำดับ

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางในประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี” ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(key informants) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย จากการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน ๗ รูป/คน มีดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(key informants)พบว่ามีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้

พบว่าประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนของวัดในอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี วัดเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอน ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา ทางโรงเรียนมีการให้พระสงฆ์อบรมสั่งสอนศิลาในโรงเรียน มีการสอนธรรมศึกษา ในแต่ละปีมีเด็กสอบธรรมศึกษา ได้หลายคน มีการบรรยายธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทำให้เด็กได้รู้ความเป็นมาจึงสรุปได้ว่าการอบรมสั่ง

สอนของวัดเป็นไปด้วยดี ทำให้เด็กได้ศึกษาเรียนรู้ศีลธรรมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีมารยาทที่เรียบร้อยดีงาม มีความรู้ในศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา^๑พบว่า การอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ของวัดต่างๆ ในอำเภอเสนาให้ มีการจัดอบรมบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการส่งเสริมกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การถือศีลอุโบสถ ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรที่บวชใหม่ หรือมาอยู่ในอำเภอเสนาให้ใหม่เรียน นวกะ เรียนนักธรรมมีการให้ความรู้ในด้านต่างๆของพระพุทธศาสนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย^๒พบว่าพระภิกษุผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในพระธรรมวินัยตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญาดีหลักเหตุและผลมีการพัฒนาตนเพื่อฝึกฝนตนและสอนผู้อื่นโดยเน้นคุณภาพเป็นรากฐานสร้างคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรม ภาวะผู้นำเชิงพุทธมีองค์ความรู้ ความสามารถปฏิบัติก่อให้เกิดศรัทธา แรงจูงใจ และยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป หลักธรรมที่นำมาอบรมสั่งสอนคือสัปปุริสธรรม ๗ ประการ ๑) เป็นผู้รู้จักเหตุ ๒) เป็นผู้รู้จักผล ๓) เป็นผู้รู้จักตน ๔) เป็นผู้รู้จักประมาณ ๕) เป็นผู้รู้จักกาล ๖) เป็นผู้รู้จักบริษัท ๗) เป็นผู้รู้จักบุคคล ^๓มีการจัดอบรมร่วมกันทุกตำบลในด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแผ่ การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อวัด และชุมชนข้างเคียง เช่น การปกครองมีการแนะนำในส่วนของระเบียบปฏิบัติ ในด้านศาสนพิธีในงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตามหลักศาสนพิธี ทำให้พระภิกษุและอุบาสก อุบาสิกานำไปปฏิบัติ หรือแนะนำผู้อื่นได้ถูกต้อง ด้านการศึกษา จัดให้มีผู้สอนมีการอบรม เรียน และสอบนักธรรม ธรรมศึกษา ให้กับพระภิกษุ สามเณร ครูและนักเรียนอย่างทั่วถึง^๔ พบว่าในวัดมีการอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรอุบาสก อุบาสิกาตามโอกาสทั้งในวัด นอกวัดตามแต่โอกาสจะพึงมี^๕พบว่า ด้านการศึกษามีการส่งพระภิกษุภายในวัดเรียนนักธรรม มีการสอนธรรมศึกษาและมีการมอบทุนแก่นักเรียน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียน และมีการอบรมระเบียบพิธีแก่ทายาททายิกาของวัด^๖ พบว่ามีการอบรมพระนวกภูมิ นักธรรมก่อนสอบ

^๑ สัมภาษณ์ นายสมเดช มุสิกชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นายบรรจบ ภิรมยา, สมาชิกเทศบาล หมู่ ๑๐ ตำบลหัวปลวก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นายวิชัย มีเจตนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๓ ตำบลหัวปลวก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๔ สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ พระครูสังวรกิจประยุต, รองเจ้าคณะอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ พระปลัดสุริยนต์ สิริวงโค, เจ้าคณะตำบลหัวปลวก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

เป็นส่วนร่วมของคณะสงฆ์และการปฏิบัติธรรม การศึกษา เผยแผ่ธรรม ทำให้เกิดประสิทธิผลแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์นำไปใช้ประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน^๗

สรุปได้ว่า แนวทางการสนับสนุนเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม วัดต่างๆในอำเภอเสาให้ มีการจัดอบรมบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการส่งเสริมกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การถือศีลอุโบสถส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรที่บวชใหม่ เรียนนวกะ เรียนนักธรรมมีการให้ความรู้ในด้านต่างๆของพระพุทธศาสนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีการพัฒนาตนเพื่อฝึกฝนตนและสอนผู้อื่นโดยเน้นคุณภาพเป็นรากฐานสร้างคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม

๑) ผลการสัมภาษณ์ ประสิทธิภาพการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ แบบสากัจฉา มีดังนี้

การสนทนาธรรม ระหว่างพระสงฆ์กับเด็กนักเรียนและครู ทางโรงเรียนมีการเน้นให้เด็กนักเรียนให้ความร่วมมือด้วยดี^๘

ในฐานะที่เป็นข้าราชการท้องถิ่นเห็นว่าวัดต่างๆยังขาดการสนับสนุนเงินจากภาครัฐในการปฏิบัติธรรม การศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกาจึงคิดว่าทางภาครัฐควรเข้ามาช่วยบำรุงพระศาสนาในส่วนนี้ และจัดให้มีการสนทนาธรรมพูดคุยระหว่างวัดกับชาวบ้านเพื่อหาความร่วมมือในด้านศาสนา^๙

ให้วัดมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนในด้านศักยภาพ คือมีการวางแผนตามขั้นตอน คาดว่าจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรมสั่งสอน^{๑๐} แจ้งให้ทุกวัดดำเนินการให้มีการสนทนาตามวาระเช่น วันพระและวันที่มีกิจกรรมต่างๆขึ้นภายในวัด พร้อมกับการนำเสนอประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและหอกระจายข่าวของวัด^{๑๑} การสนทนาระหว่างพระภิกษุสามเณรควรมีเวลาหลังจากทำวัตรเช้าเย็นควรมีการสนทนาและตักเตือนอบรมให้พระภิกษุสามเณรอยู่ในระเบียบ

^๗ สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัตยาทร, เจ้าอาวาสวัดสมุหประดิษฐาราม อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นายสมเดช มุสิกชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นายบรรจบ ภิรมยา, สมาชิกเทศบาลตำบลหัวปลวก อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายวิชัย มีเจตนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๒ ตำบลหัวปลวก อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

วินัยที่ดั่งงามของพระพุทธศาสนา^{๑๒} มีการประชาสัมพันธ์ในการเข้าวัดฟังธรรมในเทศกาลต่างๆของพระพุทธศาสนา^{๑๓} มีการอบรมสนทนาธรรมตามโอกาส และในกรณีพิเศษ และสื่อธรรมเสียงตามสายในวัดยามเย็น และวันที่มีการปฏิบัติธรรม^{๑๔}

สรุปได้ว่า ให้วัดมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนในด้านศักยภาพ คือมีการวางแผน ตามขั้นตอน มีบุคลากรที่มีความพร้อมมีการประชาสัมพันธ์ในการเข้าวัดฟังธรรมในเทศกาลต่างๆของพระพุทธศาสนาพร้อมกับการนำสื่อประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและหอกระจายข่าวของวัด หลังจากทำวัตรเช้าเย็นควรมีการสนทนาและตั้งเตือนอบรมให้พระภิกษุสามเณรอยู่ในระเบียบวินัยที่ดั่งงามจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรมสั่งสอน

๒) ผลการสัมภาษณ์ ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ โดยภาพรวม จากผู้ให้สัมภาษณ์ แบบบรรยาย มีดังนี้

การบรรยายธรรม ในการบรรยายนั้นทางโรงเรียนมีการให้พระสงฆ์อบรมสั่งสอนศีลในโรงเรียน มีการสอนธรรมศึกษา มีการบรรยายธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และโอกาสต่างที่พึงมี^{๑๕} มีการสนับสนุนให้นำพาประชาชนและพนักงานเข้าวัดฟังธรรมทุกปี^{๑๖} ควรใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ ทิฐุธรรมมีกตปุระยชนคือ ๑)ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร ๒)ถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ที่หามาได้ ๓)เลือกคบมิตร ๔)อยู่อย่างพอเพียง เลี้ยงชีพพอเหมาะ^{๑๗} จัดให้มีการบรรยายธรรมทุกวันธัมมัสสวนะ ตลอดถึงกิจกรรมสวดมนต์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้าอย่างยั่งยืน ในการออกปฏิบัติงานพระธรรมทูต ตามสถานที่ราชการ วัด หมู่บ้าน ฯลฯ^{๑๘} การบรรยายธรรมควรเลือกธรรมที่แสดงรู้เรื่องฟังง่าย ๆ^{๑๙} จัดให้มีการแสดงธรรมทุกวันธัมมัสสวนะ ตลอดถึงกิจกรรม

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระครูสังวรกิจประยุต, รองเจ้าคณะอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระปลัดสุริยนต์ สิริวัฒน์, เจ้าคณะตำบลหัวปลวก อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัตยาทร, เจ้าอาวาสวัดสมุหประดิษฐาราม อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายสมเดช มุสิกชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายบรรจบ ภิรมยา, สมาชิกเทศบาล ตำบลหัวปลวก อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายวิชัย มีเจตนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๒ ตำบลหัวปลวก อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระครูสังวรกิจประยุต, รองเจ้าคณะอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สวดมนต์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้าและการเจริญพุทธมนต์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา^{๒๐} มีการบรรยายธรรมกับญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรมและออกปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูตและสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน^{๒๑}

สรุปได้ว่า ทางบ้านเมืองควรมีการสนับสนุนให้มีการสนับสนุนให้นำพาประชาชนและพนักงานเข้าวัดฟังธรรมจัดให้มีการแสดงธรรม ตลอดถึงกิจกรรมสวดมนต์ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้าและการเจริญพุทธมนต์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทางคณะสงฆ์ก็มีการบรรยายธรรมกับญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรมและออกปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูตและสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนจัดให้มีการบรรยายธรรมทุกวันธัมมัสสนะหลักธรรมที่พระสงฆ์ควรนำมาแสดงเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังในปัจจุบันคือ ติฎฐธัมมิกัตถประโยชน์คือ ๑)ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร ๒)ถึงพร้อมด้วยการรักษาทรัพย์ที่หามาได้ ๓)เลือกคบมิตร ๔)อยู่อย่างพอเพียง เลี้ยงชีพพอเหมาะ

๓) ผลการสัมภาษณ์ ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้ โดยภาพรวม จากผู้ให้สัมภาษณ์ แบบตอบปัญหามีดังนี้

การตอบปัญหา เมื่อเด็กมีข้อสงสัยในทางธรรมก็ให้เด็กยกมือขึ้นถามปัญหาข้อสงสัย^{๒๒} ทางบ้านเมืองและประชาชนในท้องถิ่นควรมีการร่วมมือมีการปรึกษาหารือมีการประชุมกันบ่อยๆเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจจะมี^{๒๓} เมื่อมีข้อสงสัยเกิดขึ้นเจ้าอาวาสควรรีบชี้แจงตอบข้อสงสัย^{๒๔} ให้มีการสนทนาหลังทำวัตรเช้าเย็น วันฟังปาฏิโมกข์หรือในส่วนที่เกิดขึ้นเฉพาะและจะต้องแก้ไขทันทีเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยดังาม^{๒๕} การตอบปัญหาข้อสงสัย ผู้ตอบต้องรอบคอบ ต้องมีสติไตร่ตรองให้

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระปลัดสุริยนต์ สิริวัฒนโณ, เจ้าคณะตำบลหัวปลวก อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๑} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัตยาทร, เจ้าอาวาสวัดสมุหประดิษฐาราม อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายสมเดช มุสิกชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายบรรจบ ธิรมยา, สมาชิกเทศบาล ตำบลหัวปลวก อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายวิชัย มีเจตนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๒ ตำบลหัวปลวก อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

ดี^{๒๖} มีการสนทนากันหลังทำกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ^{๒๗} มีการประชุม สนทนาสอบถามหลังทำวัตร และเวลาฉันอาหารและในที่ประชุมชี้แจง เพื่อแก้ไขและให้ความเห็น เป็นไปในทางเดียวกัน^{๒๘}

สรุปได้ว่า ทางบ้านเมืองและประชาชนในท้องถิ่นควรมีการร่วมมือมีการปรึกษาหารือมีการประชุมกันบ่อยๆเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจพึงมี เมื่อมีข้อสงสัยเกิดขึ้นเจ้าอาวาสควรรับชี้แจงตอบข้อสงสัย การตอบปัญหาข้อสงสัย ผู้ตอบต้องรอบคอบ ต้องมีสติไตร่ตรองให้ดีก่อนตอบข้อสงสัย ภายในวัดหรือในหมู่คณะสงฆ์หลังทำกิจวัตรประจำวันควรมี การสนทนากัน มีการประชุมเพื่อให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะและชี้แจง เพื่อแก้ไขปัญหาที่จะพึงมีและให้ความเห็นเป็นไปในทางเดียวกัน

๔) ผลการสัมภาษณ์ ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ โดยภาพรวม จากผู้ให้สัมภาษณ์ แบบวางกฎข้อบังคับ มีดังนี้

ในส่วนของโรงเรียนย่อมให้การสนับสนุน มีการบอกเด็กถึงข้อบังคับของวัดและให้เด็กช่วยบอกผู้ปกครองเพราะการมีกฎข้อบังคับย่อมดีเพราะคนหมู่มากเมื่อมีข้อบังคับจะได้ปฏิบัติเหมือนกัน^{๒๙} เจ้าอาวาสซึ่งเป็นตัวแทนของวัดควรมีกฎในการบริหารการปกครองเพื่อความเรียบร้อยดีงามของวัดเพราะฉะนั้นเจ้าอาวาสต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและชาวบ้านควรให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎ^{๓๐}การบังคับใช้กฎโดยปกติเจ้าอาวาสมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการสั่งการห้าม การให้ความรู้ความเข้าใจในทางพุทธศาสนาฝึกพัฒนาความรู้ให้เข้าใจในหลักธรรมเป็นที่น่าเลื่อมใส ของพุทธศาสนิกชน^{๓๑} เน้นให้พระปฏิบัติตามกฎกติกาของวัด ซึ่งไม่ขัดต่อพระวินัย กฎบ้านเมือง ประกาศคำสั่ง มติ ของผู้บังคับบัญชา ที่ได้ประกาศแต่งตั้งไว้ และในส่วนของเจ้าอาวาสต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อบุคคลนั้นๆว่ามีความพร้อมที่จะต้องศึกษาอบรมเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง เพื่อความเป็น

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูสังวรกิจประยุต, รองเจ้าคณะอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระปลัดสุริยนต์ สิริวัฒน, เจ้าคณะตำบลห้วยปลวก อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัตยาทร, เจ้าอาวาสวัดสมุทประดิษฐาราม อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายสมเดช มุสิกชาติ, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายบรรจบ ภิรมยา, สมาชิกเทศบาลตำบลห้วยปลวก อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายวิชัย มีเจตนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๒ ตำบลห้วยปลวก อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

ระเบียบ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อหมู่คณะ^{๓๒} วัดมีกฎระเบียบไว้พระภิกษุสามเณรจึงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกาของวัด^{๓๓} ให้พระภิกษุสามเณรที่อาศัยอยู่ในวัดปฏิบัติตามกฎพระธรรมวินัย และไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมืองเพื่อความเรียบร้อยของหมู่คณะโดยไม่เกิดความเสียหาย^{๓๔} แนะนำให้ทำตามกติกาข้อตกลงของวัด และพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และมติมหาเถรสมาคม^{๓๕}

สรุปได้ว่า เจ้าอาวาสซึ่งเป็นตัวแทนของวัดควรมีความรู้ในการบริหารการปกครองเพื่อความเรียบร้อยดีงามของวัดมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการสั่งการห้าม การให้ความรู้ความเข้าใจในทางพุทธศาสนาฝึกพัฒนาความรู้ให้เข้าใจในหลักธรรมเป็นที่น่าเลื่อมใส ของพุทธศาสนิกชน เน้นให้พระปฏิบัติตามกฎกติกาของวัด ซึ่งไม่ขัดต่อพระวินัย กฎบ้านเมือง ประกาศ คำสั่ง มติ ของผู้บังคับบัญชา ที่ได้ประกาศแต่งตั้งไว้เพื่อความเป็นระเบียบ การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อหมู่คณะให้พระภิกษุสามเณรที่อาศัยอยู่ในวัดปฏิบัติตามกฎพระธรรมวินัยแนะนำให้ทำตามกติกาข้อตกลงของวัด และพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และมติมหาเถรสมาคม และในส่วนของเจ้าอาวาสต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อบุคคลนั้นๆว่ามีความพร้อมที่จะต้องศึกษาอบรมเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง เพื่อความเป็นระเบียบ เจ้าอาวาสต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและชาวบ้านควรให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎ

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ, เจ้าคณะอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระครูสังวรกิจประยุต, รองเจ้าคณะอำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระปลัดสุริยนต์ สิริวัฒน, เจ้าคณะตำบลห้วยปลาก อำเภอสภาไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

^{๓๕} สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัตยาทร, เจ้าอาวาสวัดสมุห์ประดิษฐาราม อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

๔.๖ องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การฝึกอบรมการปฏิบัติธรรมในชุมชน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี” ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ สามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ที่มา : จากการสังเคราะห์จากผู้วิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ สรุปได้ว่า“ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี” โดยมีลักษณะที่สำคัญในแต่ละด้าน คือ

๑) **ด้านสักกัจฉาหรือสนทนาธรรม** สรุปได้ว่า เจ้าอาวาสเป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ต้องมีการสนทนาพูดคุยและซักถามอบรมให้พระภิกษุสามเณรอยู่ในระเบียบวินัยที่ติงามของวัดและศึกษาพระธรรมวินัย หลังจากทำวัตรเช้าเย็นควรมีการสนทนาและซักถามอบรมให้พระภิกษุสามเณรที่อาศัยอยู่ในวัดเสมอจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรมสั่งสอน

๒) **ด้านบรรยายธรรม** การบรรยายธรรมของเจ้าอาวาสให้กับพระภิกษุ สามเณร ญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรมและออกปฏิบัติหน้าที่สอน ทำให้พระภิกษุสามเณรและญาติโยมเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาบรรเทาความสงสัยที่เคยมีมา จิตใจย่อมผ่องใสทำให้มีความเห็นถูกต้อง ทำให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติ ธรรมที่แสดงควรฟังเข้าใจง่ายและสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนมีการบรรยายธรรมทุกวันพระมีการยกนิทานมาเปรียบเทียบมีการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยและการใช้ภาษาที่ทันสมัย

๓) **ด้านตอบปัญหา** ทำให้ผู้ฟังเกิดความเคารพต่อผู้สอนสามารถช่วยผู้ฟังแก้ปัญหาทำให้เกิดความรู้แก่ผู้ฟังนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องเข้าใจในคำสอน เมื่อมีข้อสงสัยเกิดขึ้นเจ้าอาวาสควรชี้แจงตอบข้อสงสัย

๔) **ด้านวางกฎข้อบังคับ** การปกครองเพื่อความเรียบร้อยติงามของวัด เน้นให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามกฎกติกาของวัด ซึ่งไม่ขัดต่อพระวินัย กฎบ้านเมือง ประกาศ คำสั่ง มติ ของผู้บังคับบัญชา ทำให้เกิดความสามัคคีภายในหมู่คณะทำให้การปกครองเป็นไปโดยความเรียบร้อย มีรูปแบบการปฏิบัติในแบบเดียวกันยัง ทำให้เกิดศรัทธาแก่ผู้พบเห็น ทำให้เป็นที่น่าเลื่อมใส ของพุทธศาสนิกชน และชาวบ้านให้ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎ ในการประพฤติปฏิบัติชอบ และดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ ๒) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อนำเสนอระดับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ทั้งนี้จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุป

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี สรุปการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นพระสงฆ์ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๔๑ ขึ้นไปปีจำนวน ๘๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๓ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีอายุระหว่าง ๒๐ – ๓๐ ปี จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓ ตามลำดับ

ด้านพรรษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่มีพรรษา ๑๑ พรรษา ขึ้นไป จำนวน ๗๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๗ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยกว่า ๕ พรรษา จำนวน ๔๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีพรรษาระหว่าง ๕-๑๐ พรรษา จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๓ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน ๗๐ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน ๕๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษานักธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมในระดับนักธรรมชั้นเอกจำนวน ๖๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีนักธรรมชั้นโท จำนวน ๓๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓ และไม่มีวุฒิการศึกษานักธรรม จำนวน ๒๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐ สุดท้ายพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมในระดับชั้นนักธรรมตรี จำนวน ๒๖ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือพระสงฆ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน ๑๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐ รองลงมาคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมระดับ ป.ธ.๓-๔ จำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖.๐ และ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมระดับ ป.ธ.๕ ขึ้นไป จำนวน ๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๗ สุดท้ายคือพระสงฆ์ที่มีวุฒิเปรียญธรรม ป.ธ.๑-๒ จำนวน ๕ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ ตามลำดับ

๒) ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

๒.๑ พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๗$, S.D. = ๐.๔๐๙) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้

๒.๒ พระสงฆ์มีความประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบสากัจฉา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๘$, S.D. = ๐.๕๐๓) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อตามลำดับ

๒.๓ พระสงฆ์ทั่วมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๓$, S.D. = ๐.๔๙๗) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อตามลำดับ

๒.๔ พระสงฆ์ทั่วมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบตอบปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๘$, S.D. = ๐.๔๔๔) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับทุกข้อตามลำดับ

๒.๕ พระสงฆ์ทั่วมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบวาทกรรมข้อบังคับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๔๘๗) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อตามลำดับ

๕.๑.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่ต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ทั่วไปที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี ทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

๒) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรีทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

๔) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ทั่วไปที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า พระสงฆ์ ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

๕.๑.๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

๑. ด้านแบบสากัจฉา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบสากัจฉา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ พระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้าอาวาสเป็นผู้มีหน้าที่ในการฝึกอบรมและสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ควรมีเวลาสนทนากับบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้มากขึ้นจำนวน ๗ รูป การสนทนาควรเน้นหลักธรรมคำสอนการปฏิบัติ จำนวน ๔ รูป ควรใช้คำพูดที่เป็นกันเอง น้ำเสียงควรเป็นปกติเพื่อความสบายใจของคู่สนทนาจำนวน ๒ รูปตามลำดับ

๒. ด้านแบบบรรยาย พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบบรรยาย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ ควรมีหลักการสอนที่ดีเพื่อให้ผู้ฟังนำไปประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนจำนวน ๕ รูป ควรใช้ภาษาที่ผู้ฟังๆแล้วเข้าใจง่าย จำนวน ๓ รูป สอนพอประมาณไม่นานเกินไป หรือรีบสรุปจนขาดความจำนวน ๒ รูป ตามลำดับ

๓. ด้านแบบตอบปัญหา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบตอบปัญหา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นดังนี้ ควรมีแนวทางการสอนแบบมีส่วนร่วม คือมีคำถามเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการตอบคำถามจำนวน ๖ รูป ควรมีแนวทางสร้างแรงจูงใจให้ผู้ฟังได้เกิดความเชื่อมั่นและความพยายามที่

จะนำคำสอนไปประพฤติปฏิบัติตาม จำนวน ๔ รูป ควรยกตัวอย่างมาเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังเห็นตาม จำนวน ๑ รูป ตามลำดับ

๔. ด้านแบบวางกฎข้อบังคับ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี ในด้านแบบวางกฎข้อบังคับ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นในด้านแบบวางกฎข้อบังคับดังนี้ เจ้าอาวาสเป็นผู้ออกกฎ ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน ๑๐รูป การบังคับใช้กฎ ควรให้สอดคล้องกับ กฎระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคม และพระธรรมวินัยด้วยจึงจะดีจำนวน ๘ รูป การวางกฎข้อบังคับให้คุณประโยชน์มากแต่ควรมีความพอดี เพื่อความสวยงามของหมู่คณะ จำนวน ๕ รูป ตามลำดับ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่าเจ้าอาวาสที่มีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีประสิทธิผล ในการอบรมสั่งสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีวิธีการอบรมสั่งสอนภายในวัดได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิผล ซึ่งทำให้การอบรมสั่งสอน ภายในวัดประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสร้างความเลื่อมใสศรัทธาให้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ได้เป็นอย่างดี อันเป็นหลักประกันถึงความยั่งยืนของพระพุทธศาสนาสืบไป เมื่อพิจารณาตามรายด้านมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

จากการศึกษาวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๙๗$, $S.D.= ๐.๔๐๙$) แสดงให้เห็นว่า มีการจัดอบรมบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีการส่งเสริมกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การถือศีลอุโบสถ ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรที่บวชใหม่ หรือมาอยู่จากที่อื่นมาอยู่ใหม่ในอำเภอเสนาให้ให้เรียนนวกะ เพื่อให้รู้แนวทางการปฏิบัติเหมือนกันส่วนที่ยังไม่มีนักธรรมให้เรียนนักธรรม มีการส่งพระภิกษุภายในวัดเรียนนักธรรม เรียนบาลี มีการสอนธรรมศึกษาและมีการมอบทุนแก่นักเรียน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียน มีการให้ความรู้ในด้านต่างๆของพระพุทธศาสนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อพระภิกษุจะได้เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบในพระธรรมวินัยตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีการพัฒนาตนเพื่อฝึกฝนตนและสอนผู้อื่นโดย

เน้นคุณภาพเป็นรากฐานสร้างคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรม ความรู้ ความสามารถปฏิบัติก่อให้เกิด ศรัทธา แรงจูงใจ และยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป มีการจัดอบรมร่วมกันทุกตำบล เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพที่ดีต่อวัด และชุมชนข้างเคียง มีการแนะนำในส่วนของการระเบียบปฏิบัติ ในด้านศาสนพิธีใน งานต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องตามหลักศาสนพิธี ทำให้พระภิกษุและอุบาสก อุบาสิกานำไป ปฏิบัติ หรือแนะนำผู้อื่นได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ พระมหาจรัญ ญาณจारी (จอกสมุทร)^๑ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทัศนาธร” ผลการวิจัยพบว่า ๑.วิธีที่ พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการเผยแผ่มีหลากหลายวิธีด้วยกันโดยพระองค์ทรงเลือกใช้ตามความเหมาะสม ตามสถานการณ์ ตามเหตุปัจจัย ตามกำลังสติปัญญา ตามความพร้อมของผู้ฟัง แต่ที่พบบ่อยพระพุทธ องค์ทรงใช้วิธีดังนี้คือ แบบสนทนา เป็นฝ่ายถามนำผู้สนทนาเพื่อให้เข้าสู่ความเข้าใจหลักธรรม แบบ บรรยาย ใช้ในการประชุมใหญ่ในการแสดงธรรมะ แบบตอบปัญหา เป็นวิธีการที่ทรงใช้เมื่อมีผู้มาถาม ปัญหาความสงสัยข้องใจต่างๆ ๒.บทบาทการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทัศนาธร มี ๒ ด้าน คือ ๑) การเผยแผ่ในวัด โดยมีประเพณีเป็นสื่อกลางในการแสดงธรรมแก่ประชาชนของท่านในวันอัมมัสสวนะ (วันพระ) วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๒) การเผยแผ่นอกวัด สามารถเผยแผ่ธรรมะในสถานที่ต่างๆ ภายนอกวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ไปสนทนาธรรม เทศนาธรรม บรรยายธรรม และปาฐกถา ธรรม ตามหน่วยงานราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของสังคม

๑. ด้านสถิติ จากการศึกษาวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการ อบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้านแบบบรรยาย อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.503) แสดงให้เห็นว่าในด้านสนทนากับ เจ้าอาวาสทำให้พระสงฆ์ เกิดการศึกษาธรรมวินัย ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และทำให้เกิดความสามัคคี ภายในวัด สามารถทำให้พระสงฆ์มีความเข้าใจในธรรมวินัยทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าวัดซึ่ง สอดคล้องกับงานของพระมหาธนาชัย ตนต์ปาโล (แสนณรงค์)^๒ ได้ทำวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระวิกรมมุนี” ผลการศึกษาพบว่า ในพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระ พุทธองค์ทรงใช้วิธีการแสดงธรรม การสนทนาเป็นโอกาสในการสอน การตอบปัญหาธรรม โดยทรง ยับยั้งปัญหาไร้สาระและสอนสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มาถามปัญหา ทรงมีพุทธวิธีการสอนอย่างน่า อัศจรรย์ ทรงวิเคราะห์ผู้ที่จะสอน จำแนกพระธรรมคำสอนให้เหมาะแก่ผู้ที่จะสอน เมื่อเกิดพุทธ

^๑ พระมหาจรัญ ญาณจारी (จอกสมุทร), “บทบาทการเผยแผ่ธรรมของพระธรรมทัศนาธร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๒ พระมหาธนาชัย ตนต์ปาโล (แสนณรงค์), “ บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระวิกรมมุนี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

บริษัทผู้นับถือพระพุทธศาสนามากขึ้น พระองค์ทรงใช้พุทธวิธีในการบริหารที่เยี่ยมยอด มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การวางแผนประกาศพระศาสนา การจัดการองค์กรให้เป็นระเบียบ การกระจายอำนาจการปกครอง

การบริหารบุคคลากรทรงมอบอำนาจความเป็นใหญ่ให้คณะสงฆ์ การอำนวยการ การสั่งการในแต่ละครั้งจะทรงใช้แรงจูงใจมิได้บังคับ ทรงปกครองแบบธรรมาธิปไตยในการกำกับดูแล พุทธองค์ทรงใช้พระวินัยในการควบคุมดูแลคณะสงฆ์ ทรงสอนวิธีการปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติให้ถึงความพ้นทุกข์ที่แท้จริง ทำให้ผู้ศึกษารู้ยิ่งเห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็น เมื่อปฏิบัติก็พ้นทุกข์ได้จริง จึงทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาถึงปัจจุบันการศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระวิกรมมุนี ทำให้ทราบถึงบทบาทของนักเผยแผ่ที่ดี ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้มีความรู้จริง ดูออก บอกได้ ทำเป็น และการทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อสร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้แก่ผู้พบเห็น

สำคัญต้องมีปัญญาในการประยุกต์หลักธรรมคำสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคล กับสถานที่ กับงาน กับเวลา พระวิกรมมุนีมีรูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ มีคำพูดคำคมที่มีคติสอนใจ ทำให้ผู้ฟังสนใจ รู้จักวิธีการใช้สื่อในการเผยแผ่หลักธรรมด้วยวารสารธรรมเล่มเล็กขนาดพกพา อ่านง่ายข้อความกระชับ ทำให้ผู้อ่านสามารถอ่านจบและเข้าใจได้ง่ายในระยะเวลาอันสั้น การจัดทำหนังสือคู่มือการปฏิบัติธรรม เพื่อให้เหมาะสมกับผู้สนใจในการศึกษาปฏิบัติธรรม ท่านได้พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ธรรมและปฏิบัติธรรมอิทธิพลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระวิกรมมุนี ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ท่านได้ริเริ่มโครงการต่างๆ ที่เป็นรูปแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน เช่น โครงการฝึกอบรมพระนวกะ โครงการฝึกอบรมพระมหาลกะ โครงการบวชศีลจาริณี โครงการฝึกอบรมนักเรียนนิสิตนักศึกษาและข้าราชการ เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้ศึกษาปฏิบัติธรรม เป็นต้น รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของท่านได้มีการนำไปใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามสถานที่ต่าง ๆ มากมายในปัจจุบันโดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า พุทธวิธีในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการแสดงธรรมเป็นหลักสำคัญ พุทธวิธีในการบริหารมีหลักธรรมาธิปไตยเป็นแนวทางการบริหารงานทางพระพุทธศาสนา พุทธองค์ทรงสอนแนวทางการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์คือ พระนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุด พระวิกรมมุนีท่านได้นำพุทธวิธีมาประยุกต์ใช้

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยสร้างรูปแบบการเผยแผ่ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน รักษาไว้ซึ่งหลัก ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองในอนาคตสืบต่อไป^๓

๒. จำแนกด้านแบบบรรยาย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้านแบบบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.44) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสเจ้ามีการพัฒนาตนเพื่อฝึกฝนตนและสอนผู้อื่นโดยเน้นคุณภาพทำให้เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้อง ชัดเจนทำให้เข้าใจสิ่งที่เคยฟังแล้วแต่ไม่เข้าใจชัดเจนเข้าใจสิ่งนั้นชัดขึ้น 3.92 และบรรเทาความสงสัยของผู้ฟังที่มีมาแต่แรก ซึ่งสอดคล้องกับงานของ **อรอุมา อสัมภินวัฒน์**,^๔ ได้ทำวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีการสอนสตรีในคัมภีร์พระพุทธศาสนา” ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสถานภาพของสตรีในพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนสตรีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและ ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนสตรีในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่า ทศนะต่อสตรีในบริบทสังคมอินเดียในช่วงก่อนพุทธกาลและสมัยพุทธการนั้นแตกต่างกัน ในสมัยก่อนพุทธกาลสตรีอยู่ในฐานะที่ตกต่ำ การดำเนินชีวิตต้องอยู่ภายใต้กรอบความเชื่อของสังคม วัฒนธรรมและประเพณีของพราหมณ์ที่สืบต่อกันมา บทบาทที่มีความสำคัญอยู่บ้าง คือ บทบาทภรรยาและมารดา ในเรื่องความเกี่ยวข้องกับศาสนา สตรีจะเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเพียงยุคพระเวท ต่อมาถึงยุคพราหมณ์ไม่มีปรากฏว่าสตรีได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา แต่เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น ผู้คนในสังคมอินเดียมีทศนะต่อสตรีในทิศทางที่ดีขึ้น การดำรงชีวิต สถานภาพและบทบาท เปลี่ยนแปลงไป สตรีได้รับอิสรภาพในเรื่องของความคิดและจิตวิญญาณ โดยประเด็นความสามารถในการบรรลุธรรมถือเป็นจุดเด่น ของพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ตรัสสอนธรรมแก่สตรีไว้มาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องราวและพุทธวิธีการสอนธรรมแก่สตรี ได้แก่ พระมหาปชาบดีโคตมีเถรี พระภัททาภิกขจนาเถรี พระภูจาราเถรี พระกิสสาโคตมีเถรี นางวิสาขา และพระนางสามาวดี ซึ่งเป็นสตรีที่มีโอกาสเกี่ยวข้องและได้รับฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า จากการศึกษาชีวประวัติและภูมิหลังเราจะพบว่าสตรีทั้ง ๖ ท่านประสบความสำเร็จในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน คือ การปลดปล่อยจากสิ่งที่รักและสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป พระพุทธองค์ทรงใช้พุทธวิธีการสอนที่แตกต่างกันไปตามบุคคลที่

^๓ พระมหาธนาชัย ตนต์ปาโล (แสนณรงค์), “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระวิกรมมุนี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๔ อรอุมา อสัมภินวัฒน์, “พุทธวิธีการสอนสตรีในคัมภีร์พระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

แตกต่างกัน ซึ่งคำว่า ลักษณะบุคคลที่แตกต่างกัน คือ ตามจริตทั้ง ๖ ความพร้อม ความสุกงอม ความแกร่งแห่งอินทรีย์ญาณพระองค์จะพิจารณาว่าผู้ฟังแต่ละคนควรจะเรียนอะไร เรียนได้แค่ไหน หรือว่าสิ่งที่ต้องการให้เขารู้นั้น ควรสอนได้หรือยัง พุทธวิธีการสอนที่พระพุทธองค์ทรงใช้นั้น กล่าวคือ มีทั้งแบบสาธกหรือแบบสนทนา แบบบรรยาย และ แบบวางกฎข้อบังคับ แล้วแต่สถานการณ์ที่พระองค์ทรงเผชิญ และทรงใช้พุทธลีลาประกอบทั้ง ๔ วิธี คือ สันตสนาวิธี คือ ทรงอธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูเห็นกับตา , สมาทปนาวีธี ทรงจูงใจให้เห็นจริงด้วย ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ, สมุตเตชนาวิธี ทรงเร้าใจให้แก่งัดกล้า บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยมาก และสัมปหังสนาวิธี ทรงขโลมใจให้เข้มขึ้น ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อ และเปี่ยมด้วยความหวัง อีกทั้ง ทรงใช้อุปมาในการสอนประกอบการอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น อาทิ การอุปมา การยกขาคทหรือนิทาน และใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน จากการได้พบและฟังธรรมจากพระพุทธเจ้า ส่งผลให้สตรีทั้ง ๖ ท่าน ได้บรรลุธรรมทั้งหมด

๓.จำแนกด้านแบบตอบปัญหา

จากการศึกษาวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้านแบบตอบปัญหา อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = ๓.๙๘, S.D. = ๐.๔๔๔) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสที่มีต่อบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด พบว่าการตอบปัญหาของเจ้าอาวาส ทำให้ผู้ฟังมีความเคารพต่อผู้สอน สามารถแก้ไขปัญหาของผู้ฟังและทำให้พระภิกษุสามเณรมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความรู้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ และทำให้บรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าใจในคำสั่งสอนทำให้การให้มีความรู้ความเข้าใจในทางพุทธศาสนา ฝึกพัฒนาความรู้ให้เข้าใจในหลักธรรมทำให้ ข้อสงสัยในการทำสมาธิและวิปัสสนาของผู้ฟังย่อมดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานของพระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีร์ วิสุทโธ/ตันโห)^๕ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुล” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพุทธวิธีการสอนในคัมภีร์พระพุทธศาสนา และเพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुลการวิจัยครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่าการสอนในทางพระพุทธศาสนามี ๓ ลักษณะ คือ แบบร้อยกรองแบบร้อยแก้ว และแบบร้อยแก้วผสมร้อยกรอง การสอนมี ๓ ด้าน คือ พุทธิกรรม จิตใจ และปัญญา มีสาระสำคัญ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา การสอนของพระพุทธเจ้า มีจุดมุ่งหมาย คือ การสร้างประโยชน์ ความเกื้อกูล และความสุขแก่พหุชน และเกื้อกูลต่อสังคมโลกพุทธวิธีการสอนพระราहुลสรุปได้ดังนี้ ๑. ในวัยเด็กทรงใช้วิธี การสอนแบบอุปมาอุปไมยพระองค์ทรงเปรียบเทียบและใช้อุปกรณ์การสอน คือน้ำและภาชนะที่พระองค์ใช้ล้างพระ

^๕ พระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีร์ วิสุทโธ/ตันโห), “การศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

บาทพระองค์ทรงแสดงเป็นขั้นตอนที่ละน้อยจนเห็นโทษของการกล่าวเท็จ ๒. ในวัยรุ่นทรงใช้ การสอนแบบโยนิโสมนสิการ พระพุทธองค์จะชี้ให้พระราหุลเถระ รู้จักคิด อย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ทำให้พระราหุลเถระเกิดปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ๓. ในวัยหนุ่มทรงใช้การสอนตามหลักไตรสิกขาพระองค์ทรงชี้แนะในการปฏิบัติและเปิดโอกาสให้พระราหุลได้ปฏิบัติ แล้วพิจารณาผลการปฏิบัตินั้นให้เห็นประโยชน์ คุณโทษตามความเป็นจริงด้วยตนเอง และการสอนแบบอานาปานสติ พระองค์ทรงชี้แนะให้พระราหุลเถระใช้สติกำหนดพิจารณาอารมณ์ที่เป็นปรมาัตถ์ คือกำหนดรูปรูปนามเป็นอารมณ์จะเห็นได้ว่าพระราหุลเถระบรรลุธรรมด้วยการฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าตามลำดับ ตรัสสอนเรื่องการสำรวมการสำรวมกาย วาจา และใจ เพื่อให้พื้นฐานของการทำกรรมดีทุกอย่างทรงตรัสสอนเรื่องกฎไตรลักษณ์เพื่อให้รู้เท่าถึงกฎธรรมชาติที่ว่าทุกสิ่งมีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เมื่ออายุ ๒๐ ปีเมื่อพระองค์พิจารณาเห็นว่าปัญญาของพระราหุลเถระแก่กล้าแล้วจึงตรัสให้เร่งทำที่สุดแห่งทุกข์ให้ได้ จนบรรลุพระอรหัตผลในพรรษาแรกของการเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาได้รับเอตทัคคะทางเป็นผู้ใคร่ต่อการศึกษาได้ปฏิบัติศาสนกิจตามสมควรจึงปรินิพพาน ณ. ภูดาวดิงส์

๔. จำแนกด้านแบบวางกฎข้อบังคับ

จากการศึกษาวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ด้านแบบวางกฎข้อบังคับ อยู่ในระดับมาก($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๔๘๗) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของเจ้าอาวาสที่มีต่อบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดแบบวางกฎข้อบังคับพบว่าทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะทำให้การควบคุมดูแลปกครองพระภิกษุสามเณรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทำให้การปฏิบัติเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน และทำให้เกิดศรัทธาแก่ผู้พบเห็น ทำให้เกิดความละเอียดใจไม่กล้าทำผิดกฎข้อบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ศุภกานต์ เจริญสุข ได้ทำวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูฝึกในศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูฝึกในศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ด้านเอกสาร อุปกรณ์และวัสดุทัศนูปกรณ์ ด้านคุณสมบัติของครูฝึกอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม และด้านการปกครองบังคับบัญชานักเรียนนายสิบตำรวจและผู้เข้าฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง (๒) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ชัยยศและหลักสูตรที่เข้ารับการฝึกอบรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูฝึกในศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค ๖ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^๖

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี จำแนกโดยตามปัจจัยส่วนบุคคลภาพรวมและรายด้าน

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ดังนี้

๑. พระสงฆ์ที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ไม่ว่าจะมีอายุมากหรืออายุน้อยก็สามารถจัดการการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธนดล นาคสุวรรณ โณ ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ โดยภาพรวมไม่แตกต่าง^๗กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมจึงไม่แตกต่างกัน

๒. พระสงฆ์ที่มีพรรษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน สามารถที่จะบริหารจัดการการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดให้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีศีลธรรมได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายศักดิ์ ภาคจันทิก ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์”^๘ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามข้อมูลปัจจัย

^๖ ศุภกานต์ เจริญสุข, “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูฝึกในศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ, ๒๕๕๗).

^๗ พระธนดล นาคสุวรรณ โณ, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๘ นายศักดิ์ ภาคจันทิก, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (อพ.ศ., ๒๕๕๘).

ส่วนบุคคล ด้านพรษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น พระสงฆ์ที่มีพรษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมจึงไม่แตกต่างกัน

๓. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกันมี ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็น พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน สามารถจัดการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดได้เพราะอาศัยประสบการณ์ และความรู้จากการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูวิญาณสุนทร (จรินทร์ อาบคำ)** ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา วัดตากฟ้า อำเภอดงรัก จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา วัดตากฟ้า อำเภอดงรัก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านวุฒิการศึกษาสามัญโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน^๙ อย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมจึงไม่แตกต่างกัน

๔. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกันมี ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็น พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน สามารถจัดการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดได้เพราะอาศัยประสบการณ์ และความรู้จากการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระธีระ จิตตโสภณ (ขาวแจ้ง)** ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ต่อพุทธวิธีการสอนแบบไตรสิกขาในโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ต่อพุทธวิธีการสอนแบบไตรสิกขาในโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี ด้านวุฒิการศึกษานักธรรม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน^{๑๐} อย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้น พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมจึงไม่แตกต่างกัน

^๙ พระครูวิญาณสุนทร (จรินทร์ อาบคำ), “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา วัดตากฟ้า อำเภอดงรัก จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๐} พระธีระ จิตตโสภณ (ขาวแจ้ง), “ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ต่อพุทธวิธีการสอนแบบไตรสิกขาในโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๕).

๕. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกันมี ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็น พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกัน สามารถที่จะบริหารจัดการด้านการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดได้เพราะอาศัยประสบการณ์ และความรู้จากการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอานนท์ อานนโท^{๑๑} ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพร กับการใช้หลักการบริหารนิยธรรม ๗ ในจังหวัดชุมพร” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพร กับการใช้หลักการบริหารนิยธรรม ๗ ในจังหวัดชุมพร ด้านวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน^{๑๒} ดังนั้น พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกันมี ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมจึงไม่แตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัดในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี” มีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

เจ้าอาวาสในวัดต่าง ๆ ที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ควรนำผลการวิจัยนี้ ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด และเป็นประโยชน์ในการอบรมสั่งสอนเพื่อสร้างศรัทธาความมั่นคงให้กับวัดกับพระพุทธศาสนา เช่น

๑) เจ้าอาวาส ควรให้มีการประชุมกันอยู่เนืองนิตย์ มีการสนทนาอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรภายในวัดหลังทำวัตรเช้าเย็น ในวันลงอุโบสถฟังพระปาฏิโมกข์ มีการประชุมหรือสนทนากับชาวบ้านอุบาสก อุบาสิกา ของวัดบ่อยๆ

๒) เจ้าอาวาส ควรจะบรรยายธรรมทุกวันพระวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรืองานประเพณีต่างๆ และบรรยายธรรมให้สมควรแก่เหตุการณ์ ทำให้ผู้ฟังได้ยินสิ่งที่ไม่เคยฟังที่เคยฟังมาแล้วก็เข้าใจยิ่งขึ้น บรรเทาความสงสัยของผู้ฟัง

^{๑๑} พระมหาอานนท์ อานนโท, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักสิกขุปริหานิยธรรม ๗”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๑๒} พระธีระ จิตตโสภณ (ขาวแจ้ง), “ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ต่อพุทธวิธีการสอนแบบไตรสิกขาในโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๕).

๓) เจ้าอาวาสควรเปิดโอกาสให้ พระภิกษุสามเณร และชาวบ้านถามข้อสงสัย เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม ในธรรมนั้นด้วย

๔) การออกกฎข้อบังคับนั้น จะต้องไม่ ขัดต่อ กฎหมายบ้านเมือง ความสงบสุข กฎระเบียบข้อบังคับ ของมหาเถรสมาคม คำสั่งมติ และชาวบ้านควรให้การสนับสนุนด้วย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาหลักการพัฒนาประสิทธิภาพ ของพระสงฆ์ที่มีต่อการอบรมสั่งสอน เพื่อให้ทราบถึงวิธีการสอนของพระสงฆ์ว่าจะต้องพัฒนาการสอนอย่างไรให้ทันสมัย

๒) ควรศึกษาและวิเคราะห์หลักธรรมต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนของเจ้าอาวาสตามแนวทางพุทธธรรมนำชีวิตเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนำมาสอนการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา

๓) ควรทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศรัทธาความเชื่อในคำสอนที่ผิดจากหลักพระธรรมวินัย ที่สร้างผลกระทบกับการตัวผู้เรียน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑)หนังสือ :

กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วัดพัฒนา ๕๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๑.

โกวิท พวงงาม. คู่มือ มิติใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๗.

คะนิงนิตย์ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร. หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๕๕.

ชุตีระ ระบอบ และคณะ. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.

ดรุณี ญาณวัฒนา และคณะ. ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด ศึกษาเฉพาะกรณีวัดอัมพวัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๕๒.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). ทศวรรษธรรมทัศน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ธรรมสภา, ๒๕๔๒.

ชนชัย ยมจินดา และคณะ. เอกสารการสอนชุดวิชา องค์การและการจัดการ หน่วยที่ ๑ - ๘. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๕๒.

ธีรวัศ บำเพ็ญบุญบารมี, “พุทธวิธีการสอน/ศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาตลอดจนคำภีร์ทางพระพุทธศาสนา มหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนศึกษา”. ตามหลักสูตรวิจัยคัมภีร์พระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. มุลนิธิเบญจนิภา : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประกอบ กรรณสูตร. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๕๒.
- พระเทพเวที. (ประยุทธ์ ปยุตโต). **ลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๒.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **ปัญญาต้องคู่กับกรุณาจึงจะพาชาติรอด**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๓.
- พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุตติเมธี). **ธรรมปริทัศน์ ๕๒**. นนทบุรี : นิติธรรมการพิมพ์, ๒๕๕๒.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- _____. **“พุทธวิธีในการสอน”** พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๖.
- พระมหาอุทัย วชิรเมธี. **คนสำราญงานสำเร็จ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐.
- พระวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พรหมรังสี). **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายเถรสมาคม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- พิทยา บวรวัฒนา. **ทฤษฎีองค์การสาธารณะ**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๕๒.
- ภรณ์ มหามนต์. **การประเมินประสิทธิผลขององค์การ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์, ๒๕๒๙.
- ภารดี อนันต์นาวิ. **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี : สำนักพิมพ์มนตรี, ๒๕๕๑.
- มหาอุทัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี). **คนสำราญงานสำเร็จ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- _____. **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษร-เจริญทัศน์, ๒๕๔๒.
- สนิท อินทรโกศล และคณะ. **การศึกษาทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- สมใจ ลักษณะ. **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๕๒.
- สมบูรณ์ พรธนาภาพ. **ประวัติและปรัชญาการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร, ๒๕๒๔.
- สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพบูลย์ สารานุกรม, ๒๕๑๔.
- สมชาย ดุรงค์เดช. **การประเมินโครงการ : แนวคิดและวิธีการ ภาควิชาโภชนวิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.
- สมาน รังสิโยภักดิ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์. **หลักการบริหารเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร : จัดพิมพ์ โดยสวัสดิการสำนักงาน ก.พ., ๒๕๔๔.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **วัดพัฒนา ๕๐**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.
- สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. **การวัดผลการปฏิบัติงาน. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์และการบริหารงานมุ่งผลงาน**. เชียงราย : สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏเชียงราย, ๒๕๔๕.
- สุพัฒน์มนัสไพบูลย์. **หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์**, บริษัท เอ.พี.กราฟิคดีไซน์ และการพิมพ์จำกัด, ๒๕๓๙.
- สุรพล สุยะพรหม และสุทธรรัก ศรีจันทร์เพ็ญ. **ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส.พรินติ้งเฮาส์, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๒) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

กชณันท์ จิรบุญญิณฺโณ. “ประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๓.

กาญจนา บุญยัง. “ประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กรในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรณีศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๗.

กิตติคม คาวีรัตน์. “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓.

ชาญณรงค์ สุราสา (นายภาคภูมิ นันทปรีชา). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยตัวชี้วัดตามแนวคิด Balanced Scorecard : กรณีศึกษา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)”. **ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)**, ๒๕๕๕.

ทวีศักดิ์ ทองทิพย์. “การวิเคราะห์การศึกษาตามหลักไตรสิกขา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

นฤมล บุญรอด. “ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานด้านวิชาการกรมศุลกากร”. **หลักสูตรปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๘.

นายศักดิ์ ภาคจันทิก “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, ๒๕๕๘.

ปัญญาฤทธิ์ นาคมุจลินท์. “วิเคราะห์การบริหารองค์กรในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัดอุทัยธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

บุญยรัตพันธ์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ ประชาชนไปปฏิบัติกรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร”. **ดุษฎีนิพนธ์การพัฒนการบริหารดุษฎีบัณฑิต**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ปกรณัม ต้นสกุล. “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง”.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๖.

พระครูปลัดกิตติวัฒน์ (คชา ปญฺญาโร). “การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** พระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ. (สุรศักดิ์ วิสุทธิจาโร). “การบริหารจัดการวัดเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูวีระญาณสุนทร (จรินทร์ อาบคำ), การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูสังฆรักษ์พศวีร์ อธิปญฺโญ. “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ศึกษา กรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

พระครูอาทรยติกิจ (ชื่น ปญฺญากาโม). “ประสิทธิผลการบริหารงานของเจ้าอาวาส ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร). “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองของจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระชนดล นาคพิพัฒน์. “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระชนดล นาคสุณฺโณ. “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระธีระ จิตตโสภณ (ขาวแจ้ง). “ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ต่อพุทธวิธีการสอนแบบไตรสิกขาในโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๕๕.

พระนิมิต กลิ่นดอกแก้ว. “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมของสำนักศาสนศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๗.

พระมนัส ธรรมโรต (มีเมณ). “ศึกษาวิธีสร้างแรงจูงใจจากพุทธวิธีการสอน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหากมล โปรงใจ (ชนดิธโร). “ประสิทธิภาพการบริหารงานคณะสงฆ์อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

พระมหาจිරพันธ์ ธรรมปสฺสวโร (นำประเสริฐ). “ประสิทธิผลการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาเชาวลิต ขาตเมธี (คงแก้ว). “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาณรงค์ มหาปญฺโญ (สุขสมกิจ). “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหาตุล จินดาพันธ์. “การศึกษาสภาพการบริหารงานการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการระดับอำเภอและระดับตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระมหาพรประสงค์ พุทธจันทร์. “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาอานนท์ อานนโท. “การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดชุมพรกับการประยุกต์ใช้หลักสิกขุปริหานิยธรรม ๗”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระอธิการนพดล คุณธมโม (เจริญ). “ประสิทธิผลการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมของคณะสงฆ์ ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระอธิการยงยุทธ จุกกวโร(สายแวว). ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัด ในตำบลตุ๊กตุ๋ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระอธิการอภิชาติ อภิชาติ. “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พินิจอากาศเอก อภิชาติ พรสี. “การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบเทศนาวิธีตามแนวอนุพุทธานุสสติในสังคมไทยปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พานิ ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ และคนอื่นๆ. “ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล”. **รายงานการวิจัย.** ม.ป.ท, ๒๕๕๒.

พิชญ์รัชต์ บุญช่วย. “การศึกษากระบวนการสร้างภavana ๔ โดยใช้หลักไตรสิกขา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

มณฑิพย์ ทรงกิตติพิศาล. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

มาณีไชยธีรานุวัตรศิริ และคณะ. “ความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย”.

การวิจัยอิสระ. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑.

รังสรรค์ อ้วนวิจิตร. “รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยคริสเตียน, ๒๕๕๔.

ราณี บุญมี. “ประสิทธิผลการบริหารงานการวัดผลและการประเมินผลโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒.

วันชัย สุขตาม. “การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต.** คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๕.

ว่าที่ร้อยตรีนิวัฒน์ บุญสม. “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมวินัยด้านสุขภาพของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์”. **วิทยานิพนธ์.** มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

สมจิตร พึ่งหรรษพร. “การวิเคราะห์ ปัจจัยเชิงระบบในการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเครือข่ายคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

ศุภกานต์ เจริญสุข. “ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูฝึกในศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธรภาค ๖ จังหวัด นครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** สาขาวิชาจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ, ๒๕๕๗.

อัญญา พานิช. “องค์ประกอบประสิทธิผลองค์การของมหาลัทธิราชภัฏ”. **ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

อำไพ อินทร์ประเสริฐ. “การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครู”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเสนาไห้. ระเบียบวาระการประชุมของคณะสงฆ์อำเภอเสนาไห้. อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี, ครั้งที่ ๑๑/๑๑/๒๕๖๐.

(๔) สื่อออนไลน์

เขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี. <https://th.wikipedia.org/wiki> เข้าถึงได้จาก . <http://www.wikiwand.com/th>. ข้อมูลการปกครองคณะสงฆ์สระบุรี. สืบค้นเมื่อ (๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๐).

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http : // www. Management.co.th](http://www.Management.co.th). (๒๐ มกราคม ๒๕๖๑).

แนวคิดบูรณาการ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://payppp.blogspot.com/2009/08/blog-post_1883.html. (๑๘ มกราคม ๖๑).

รองศาสตราจารย์ อนงค์ศิริ วิชาลัย (ปีบผญา). “การสอน การเรียนการสอนและการเรียนรู้” : 22 Jun 2012, <https://www.gotoknow.org/posts/346258>. สืบค้นเมื่อวันที่ (๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑).

วิโรจน์ ลักษณะอดิสร. รูปแบบการจัดหรือการรวมกลุ่ม2550. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.exmba.buu.ac.th/Research%202556/Research_Bangkok/Exmba%2029/53720264/05_ch2..pdf. (๑๘ มกราคม ๖๑).

สมศักดิ์ บุญปู. การพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ไทย. <http://www.mcu.ac.th>, เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ (๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔).

(๕) บทสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นายบรรจบ ภิรมยา. สมาชิกเทศบาล ตำบลหัวปลวก อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายวิชัย มีเจตนา. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๓ ตำบลหัวปลวก อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ นายสมเดช มุสิกชาติ. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสนาไห้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัมภาษณ์ พระครูสังวรกิจประยุต. รองเจ้าคณะอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูสุธีปริยัตยาทร. เจ้าอาวาสวัดสมุห์ประดิษฐาราม อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระปลัดสุริยนต์ สิริวัฒนโณ. เจ้าคณะตำบลหัวปลวก อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระวิสุทธิโสภณ. เจ้าคณะอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี, ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑.

๒. ภาษาอังกฤษ

Arnold, H.J. & Feldman, D.C. **Organizational behavior**, New York : McGrawHill, 1968.

Kaplan, R.S., and Norton, D.P. “Using the Balanced Scorecard as a Strategic Management System”. Harvard Business Review, Jan - Feb, 1996.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๓

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ดร.

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนตมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ตรวจแล้ว

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร
พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ดร.
๒๘ / พ.ย. ๒๕๖๐

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โท/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๐๕๔ ภายใน (๒๐๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๓

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สนมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๒๐๔๐๔๒ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าให้ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

Gen Drumer

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สู่ะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

๐๔/๑๓ : นิตยรวาท ก้าวไกล (๒) ๖๕
 สัปดาห์ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ดร. รัฐพล เย็นใจมา
 พช.นอ.๖๐.

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๓

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สนมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ผศ.ดร. อนุวัต กระสังข์
๒๗/๑๑/๒๕๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๓

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติโครงการตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ดร.

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สนมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

อินดีณูเดระห์ตรองเงา

(พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ดร.)

๒๗/๑๑/๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๓

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ยุธนา ปราณีต

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนตมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ตรวจแล้ว

(อาจารย์ ดร.ยุธนา ปราณีต)
๒๗ พ.ย. ๖๐

ภาคผนวก ข
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับงานวิจัย
เรื่อง : ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

ลำดับ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	IOC	แปลผล
๑. แบบสากัจฉา หรือสนทนา(ผลจากการสนทนากับเจ้าอาวาสทำให้ท่าน...)									
๑	ทำให้เข้าใจในแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒	ทำให้การอยู่ร่วมกันมีปัญหาน้อยลง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๔	ทำให้พระมีการลงท้าวไตรเข้าเย็นเป็นปกติ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ทำให้เกิดความสามัคคีภายในวัด	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๖	ทำให้เกิดความปรองดองสามัคคีระหว่างวัดกับบ้าน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	ทำให้การประพฤติปฏิบัติหน้าที่อุบาสก อุบาสิกาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าวัด	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๙	ทำให้พระสงฆ์เกิดการศึกษาธรรมวินัย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	สามารถทำให้พระสงฆ์มีความเข้าใจในธรรมวินัย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒. แบบบรรยาย(ผลจากการฟังเจ้าอาวาสบรรยายธรรมะ ทำให้..)									
๑	ทำให้ผู้ฟังยอมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ทำให้เข้าใจสิ่งที่เคยฟังแล้วแต่ไม่เข้าใจชัดเจนเข้าใจสิ่งนั้นชัดเจน	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓	บรรเทาความสงสัยของผู้ฟังที่มีมาแต่แรก	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ทำให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้องชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	จิตของผู้ฟังยอมโปร่งใส	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๖	ทำให้ผู้ฟังคล้อยตามจนนำไปปฏิบัติตาม	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	ทำให้ผู้ฟังเกิดกำลังใจในการปฏิบัติ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	ทำให้เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๙	ทำให้ความไม่สบายใจลดลงหรือจิตใจเราดีขึ้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ทำให้เกิดการปล่อยวางในความเป็น ของไม่เที่ยง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

(พระมหาภคญา กิตติโสภณ,ดร.)

ลำดับ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	IOC	แปลผล
๓. แบบตอบปัญหา(ผลจากการตอบปัญหาข้อสงสัยของเจ้าอาวาส ทำให้..)									
๑	ทำให้ผู้ฟังบรรเทาความสงสัย	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๒	ทำให้ผู้ฟังมีความเข้าใจยิ่งขึ้น	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๓	ทำให้เกิดความรู้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	สามารถแก้ไขปัญหาของผู้ฟัง	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๕	ทำให้ผู้ฟังได้ฟังข้อที่ยังสงสัย	๐	๐	๑	๑	๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๖	ทำให้ผู้ฟังมีความเคารพต่อผู้สอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗	ทำให้พระภิกษุสามเณรมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	ทำให้เกิดมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ธรรมะ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	ทำให้บรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าใจในคำสั่งสอน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	การตอบข้อสงสัยการทำสมาธิและวิปัสสนาของผู้ฟัง ย่อมเจริญมากขึ้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. แบบวางกฎข้อบังคับ(ผลของการออกกฎข้อบังคับภิกษุคฤหัสถ์ ทำให้ ...)									
๑	ทำให้การควบคุมดูแลปกครองพระภิกษุสามเณร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ทำให้การปฏิบัติเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ทำให้เกิดศรัทธาแก่ผู้พบเห็น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๕	ทำให้เกิดความละอายใจไม่กล้าทำผิดกฎข้อบังคับ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	ทำให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตน	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้
๗	ทำให้ภิกษุที่อาศัยอยู่ในวัดทำวัตรเช้าเย็น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘	ทำให้วัดมีกฎระเบียบ หน้าเข้ามาปฏิบัติ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	ทำให้วัดปลอดภัยจากยาเสพติด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ช่วยป้องกันคนเข้ามาบวชและปฏิบัติ	๑	๐	๑	๑	๑	๔	๐.๘๐	ใช้ได้

(พระมหากษัตริย์ กิตติโสภณ,ดร.)

...../...../.....

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๗๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
นมัสการ พระวิสุทธิคณาภรณ์ รองเจ้าคณะจังหวัดสระบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สนมมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้
จังหวัดสระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในการปกครองของพระคุณท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการมาด้วยความเคารพ

รับทราบและอนุญาต
ในนามเจ้าคณะฯ
๕/

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

พระวิสุทธิคณาภรณ์
รองเจ้าคณะฯ
๑๐ มี.ค. ๖๐

ภาคผนวก ง
ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try Out)

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Reliability
เรื่อง ประสิทธิภาพการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์
โดย พระสมุห์สุวรรณ สนตมโน
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

	N	%
Valid	30	100.0
Cases Excluded ^a	0	.0
Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.911	40

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	151.10	119.955	.506	.907
a2	151.10	117.472	.636	.906
a3	151.17	118.420	.657	.906
a4	151.40	123.145	.301	.910
a5	151.17	118.420	.596	.906
a6	151.13	120.533	.452	.908
a7	151.43	121.495	.305	.911
a8	151.30	118.838	.591	.906
a9	151.17	120.971	.513	.908

2.5.2

a10	151.10	118.438	.621	.906
b1	151.23	118.323	.642	.906
b2	151.07	122.271	.447	.908
b3	151.00	122.483	.405	.909
b4	150.97	125.482	.183	.911
b5	151.47	122.120	.390	.909
b6	151.43	120.530	.463	.908
b7	151.07	120.409	.544	.907
b8	150.90	123.886	.290	.910
b9	151.47	123.292	.237	.911
b10	151.77	123.289	.221	.912
c1	151.00	119.379	.690	.906
c2	150.90	123.472	.397	.909
c3	150.90	121.886	.477	.908
c4	150.87	122.533	.452	.908
c5	150.87	124.326	.495	.909
c6	151.07	122.823	.395	.909
c7	150.93	126.685	.058	.912
c8	151.13	123.637	.292	.910
c9	150.90	124.783	.253	.910
c10	151.23	124.323	.189	.911
d1	150.07	123.306	.423	.909
d2	150.13	125.085	.199	.911
d3	150.30	120.148	.492	.908
d4	150.00	124.138	.394	.909
d5	150.67	115.540	.524	.908
d6	150.70	115.390	.663	.905
d7	151.03	113.826	.620	.906
d8	150.20	124.924	.169	.911
d9	151.23	117.702	.509	.907
d10	151.23	117.702	.543	.907

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ พระวิสุทธิโสภณ เจ้าคณะอำเภอเสนาให้

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สนมโน รหสปรจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัด
สระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี
และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

อนึ่ง นิสิตผู้ให้ข้อมูล
ตรงกับข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้
ได้ขอความอนุเคราะห์

ขอความอนุเคราะห์
จากพระวิสุทธิโสภณ
เจ้าคณะอำเภอเสนาให้
๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ภาคผนวก ฉ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ
- ตอนที่ ๑ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
- ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
๒. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
๓. ข้อมูลที่ได้จากท่านในครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ จึงไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน ผู้วิจัยจะนำผลมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น
๔. การตอบแบบสอบถามของท่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

.....
พระสมุห์สุวรรณ สนตมโน (เพ็ชรรัตน์)
นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

๑.๑ อายุ

๑. ☐ ๒๐-๓๐ ปี

๒. ☐ ๓๑-๔๐ ปี

๓. ☐ ๔๑-ปีขึ้นไป

๑.๒ พรรษา

๑. ☐ ต่ำกว่า ๕ พรรษา

๒. ☐ ๕-๑๐ พรรษา

๓. ☐ ๑๑ พรรษาขึ้นไป

๑.๓ วุฒิการศึกษาสามัญ

๑. ☐ ประถมศึกษา

๒. ☐ มัธยมศึกษา

๓. ☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

๑.๔ วุฒิการศึกษานักธรรม

๑. ☐ ไม่มีวุฒินักธรรม

๒. ☐ นักธรรมชั้นตรี

๓. ☐ นักธรรมชั้นโท

๔. ☐ นักธรรมชั้นเอก

๑.๕ วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม

๑. ☐ ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม

๒. ☐ ประโยค ๑-๒

๓. ☐ ป.ธ.๓-๔

๔. ☐ ป.ธ. ๕ หรือสูงกว่า

ตอนที่ ๒ : แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด
ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับประสิทธิผลที่ท่านเห็นว่าวัด ในอำเภอเสนาให้จังหวัด
สระบุรี มีการปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใดที่ตรงกับ ความเป็นจริงโดย
กำหนดระดับคะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับคะแนน มากที่สุด
๔ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับคะแนน มาก
๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับคะแนน ปานกลาง
๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับคะแนน น้อย
๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับคะแนน น้อยที่สุด

เรื่องประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี		ระดับความคิดเห็น				
ข้อที่	๑. แบบสากัจฉา หรือสนทนา(ผลจากการสนทนา กับเจ้าอาวาสทำให้ท่านได้...)	มาก สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด
๑	ทำให้เข้าใจในแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน					
๒	ทำให้การอยู่ร่วมกันมีปัญหาน้อยลง					
๓	ทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย					
๔	ทำให้พระมีการลงทำวัตรเช้าเย็นเป็นปกติ					
๕	ทำให้เกิดความสามัคคีภายในวัด					
๖	ทำให้เกิดความปรองดองสามัคคีระหว่างวัดกับบ้าน					
๗	ทำให้การประพฤติปฏิบัติหน้าที่อุบาสก อุบาสิกา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย					
๘	ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเข้าวัด					

๙	ทำให้พระสงฆ์เกิดการศึกษาธรรมวินัย					
๑๐	สามารถทำให้พระสงฆ์มีความเข้าใจในธรรมวินัย					
เรื่องประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี		ระดับความคิดเห็น				
ข้อที่	๒. แบบบรรยาย(ผลจากการฟังเจ้าอาวาสบรรยาย ธรรมะ ทำให้ได้..)	มาก สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด
๑	ทำให้ผู้ฟังยอมได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง					
๒	ทำให้เข้าใจสิ่งที่เคยฟังแล้วแต่ไม่เข้าใจชัดยอม เข้าใจสิ่งนั้นชัดเจน					
๓	บรรเทาความสงสัยของผู้ฟังที่มีมาแต่แรก					
๔	ทำให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้องชัดเจน					
๕	จิตของผู้ฟังยอมโปร่งใส					
๖	ทำให้ผู้ฟังคล้อยตามจนนำไปปฏิบัติตาม					
๗	ทำให้ผู้ฟังเกิดกำลังใจในการปฏิบัติ					
๘	ทำให้เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา					
๙	ทำให้ความไม่สบายใจลดลงหรือจิตโล่งใจยิ่งขึ้น					
๑๐	ทำให้เกิดการปล่อยวางในความเป็น ของไม่เที่ยง					
เรื่องประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ของวัด ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี		ระดับความคิดเห็น				
ข้อที่	๓. แบบตอบปัญหา(ผลจากการตอบปัญหาข้อ สงสัยของเจ้าอาวาส ทำให้..)	มาก สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด
๑	ทำให้ผู้ฟังบรรเทาความสงสัย					
๒	ทำให้ผู้ฟังมีความเข้าใจยิ่งขึ้น					
๓	ทำให้เกิดความรู้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์					
๔	สามารถแก้ไขปัญหาของผู้ฟัง					

๕	ทำให้ผู้ฟังได้ฟังข้อที่ยังสงสัย					
๖	ทำให้ผู้ฟังมีความเคารพต่อผู้สอน					
๗	ทำให้พระภิกษุสามเณรมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง					
๘	ทำให้เกิดมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ธรรมะ					
๙	ทำให้บรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าใจในคำสั่งสอน					
๑๐	การตอบข้อสงสัยการทำสมาธิและวิปัสสนาของผู้ฟังยอมเจริญมากขึ้น					
เรื่องประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี		ระดับความคิดเห็น				
ข้อที่	๔. แบบวางกฎข้อบังคับ(ผลของการออกกฎ ข้อบังคับภิกษุและคฤหัสถ์ ทำให้ ...)	มาก สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย สุด
๑	ทำให้การควบคุมดูแลปกครองพระภิกษุสามเณร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย					
๒	ทำให้การปฏิบัติเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน					
๓	ทำให้เกิดศรัทธาแก่ผู้พบเห็น					
๔	ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ					
๕	ทำให้เกิดความละอายใจไม่กล้าทำผิดกฎข้อบังคับ					
๖	ทำให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตน					
๗	ทำให้ภิกษุที่อาศัยอยู่ในวัดทำวัตรเช้าเย็น					
๘	ทำให้วัดมีกฎระเบียบ หน้าเข้ามาปฏิบัติ					
๙	ทำให้วัดปลอดจากยาเสพติด					
๑๐	ช่วยให้มีการคัดคนที่เข้ามาบวชและปฏิบัติ					

ตอนที่ ๓ : ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการอบรมสั่งสอน
บรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

๑. แบบสাকัจฉา หรือการสนทนากับเจ้าอาวาส

ปัญหา อุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

๒.แบบบรรยายธรรมะ อย่างไรบ้าง

ปัญหาอุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

๓. แบบตอบปัญหา ข้อเสนอของเจ้าอาวาส อย่างไรบ้าง

ปัญหา อุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

๔. แบบวางกฎข้อบังคับ สำหรับภิกษุและคฤหัสถ์ของวัดอย่างไรบ้าง

ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนทมนโ รหฺสประจําตัวนํสํ ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นํสํหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอสายบุรี จังหวัด
สระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

รับทราบ ให้สัมภาษณ์ในวัน 10 มกราคม ๒๕๖๖

 (นางสาว น. น.)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายบรรจบ ภิรมยา สมาชิกสภาเทศบาลตำบลหัวปลวก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนตมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอสายบุรี จังหวัด
สระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

รศ.ดร.สุพจน์ ฤทธิกุล
อธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย
๘/๑๑/๖๑

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒ ตำบลหัวปลวก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนตมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอสายใต้ จังหวัด
สระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

รันทราณ อนุญาติ
ให้เก็บข้อมูล
ทางวัดหัวปลวก
หมู่ที่ ๑๒
นายวิชาญ วิชาญ
๘/๑๓/๖๒

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ที่ ศธ ๖๑๐๕./๐๒๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระวิสุทธิโสภณ เจ้าคณะอำเภอเสนาให้
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนตมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัด
สระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระภิกษุสงฆ์สามเณรในการปกครอง
ของพระคุณท่าน เพื่อการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
เชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระ
คุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูล
ตามที่ขอมาในภาคนี้ด้วยดี
๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

๒๐๒๖/๒๒๒
๒๒.๑๒.๒๕๖๑
๒๒.๑๒.๒๕๖๑
๒๒.๑๒.๒๕๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูสังวรวิจิตรประยุต รองเจ้าคณะอำเภอเสนาให้
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนตมโน รหัสนิมิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัด
สระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี
และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

๘๘.๑.๖๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕./๐๒๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ
จังหวัดสุรินทร์ 33170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นัมสการ พระวิสุทธิโสภณ เจ้าคณะอำเภอเสนาให้
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สุนตมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัด
สุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากพระภิกษุสงฆ์สามเณรในการปกครอง
ของพระคุณท่าน เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สิทธิดำเนินการเก็บรวบรวม
ข้อมูลในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
เชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระ
คุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนัมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นัมสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๐๒๑

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูสุธีปริยัตยาทร เจ้าอาวาสวัดสมุหประดิษฐาราม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสมุห์สุวรรณ ฉายา สนมโน รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๐๑๒๐๔๐๔๒
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเสนาให้ จังหวัด
สระบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี
และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

อนุญาตให้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้
พระครูสุธีปริยัตยาทร
(พระครูสุธีปริยัตยาทร)

ภาคผนวก ณ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้

ชื่อ-ฉายา/นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์

.....

ตำแหน่ง.....

ที่อยู่ปัจจุบัน..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ.....

จังหวัด.....

๑. ประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ของวัด ในอำเภอเส้าไห้ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๒. ในอนาคตท่านมีแนวทางในการช่วยสนับสนุนประสิทธิผลการอบรมสั่งสอนบรรพชิตและคฤหัสถ์ ของวัดอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๑. แบบสากัจฉา หรือการสนทนากับเจ้าอาวาส อย่างไรบ้าง.....

.....

.....

๒.แบบบรรยาย ธรรมะ อย่างไรบ้าง.....

.....

.....

๓. แบบตอบปัญหา ข้อสงสัยของเจ้าอาวาส อย่างไรบ้าง.....

.....

.....

๔. แบบวางกฎข้อบังคับ สำหรับภิกษุและคฤหัสถ์ของวัดอย่างไรบ้าง.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา นาสกุล	: พระใบฎีกาสุวรรณ สนมโน (เพ็ชรรัตน์)
วัน/เดือน/ปีเกิด	: วันศุกร์ ที่ ๒๘ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๖
สถานที่เกิด	: ๔๔๘/๑ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
การศึกษา	: พุทธศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อุปสมบท	: เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ วัดห้วยหวาย ตำบลห้วยปลก อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๖๐
เข้าศึกษา	: เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖
สำเร็จการศึกษา	: เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๖๐
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดม่วงฝ้าย ตำบลห้วยปลก อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๖๐